VATAN TUYG`USI HAR NARSADAN USTUN

O'ZBEKISTON "MILLIY TIKLANISH" DEMOKRATIK PARTIYASI

MILLIY TIKLANISH

22-23 (32) 2009 йил 3 июнь, чоршанба • Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партиясининг ижтимоий-сиёсий газетаси e-mail: milliyt@sarkor.uz

Болаларга беринг дунёни

Хоразм вилояти Хива тумани Қумяска маҳалласида жойлашган туман халқ таълими бўлимига қарашли "Табассум" мактабгача таълим муассасаси 1970 йилдан буён фаолият юритиб келади.

3-бет

Аёл — миллат кўзгуси

Мамлакатимизда ижтимоий-иқтисодий ва маданий-маърифий жабҳаларда туб ислоҳотларни амалга ошириш жараёнида оила масаласига ҳам катта эътибор берила бошланди.

4-бет

Қадимий Шош талабалар нигоҳида

«Ёшлик» талабалар шаҳарчасининг Маънавият ва маърифат марказида талабалар ўртасида «Шаҳримиз тарихини биласизми?» мавзуида интеллектуал ўйин ўтказилди.

5-бет

MT БУГУНГИ СОНДА:

ПАРТИЯ ҲАЁТИ ВА ДЕПУТАТЛИК БИРЛАШМАЛАРИ 2-бет
Меҳр-оқибат ва тарбия маскани
Миллат кўзгуси
ЎзМТДП ДАСТУРИ — АМАЛДА 3-бет
Кўрик-танловлар
Пухта ўйланган таклиф
Оила муқаддас маскан
ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ҲАЁТ 4-бет
Давлатлараро манфаатлар ҳисобга олиниши керак
МАЪНАВИЯТ 5-бет
Мафкуравий иммунитет ва ғоявий курашчанлик фазилатлари
Сардоба
ЖАРАЁН 6-бет
Тадбиркорлик
Изчиллик
Лоқайдлик ортидаги жиноят
ХАЛҚАРО ҲАЁТ 7-бет
Аксил террор операциялари муваффақияти
Дунёдан дараклар
НИГОҲ 8-бет
Ёруғ изларидан жаранглайди бахт
Турфа олам

"МТ" ЁШЛАРИ

Пухта ўйланган таклиф

амалда ўзини оқлади

Дилноза ҲАЙИТОВА,
"Milliy tiklanish" мухбири

Йил бошида бўлиб ўтган партия Марказий Кенгаши пленумида Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партиясининг "Ёшлик" талабалар шаҳарчасида туман (шаҳар) мақомига эга бўлган кенгашини тузиш таклифи илгари сурилиб, бу ўз навбатида партия фаоллари ва Марказий Кенгаш аъзолари томонидан қўллаб-қувватланган эди. Орадан кўп фурсат ўтмай, бу ерда партия шаҳар кенгаши ташкил топди. Хўш, ўтган вақт давомида кенгаш томонидан қандай ишлар амалга оширилди? Партия сафига ёшлар қандай тарғибот ва ташвиқот усуллари билан жалб этилмоқда? Ўтган фурсат кенгаш фаолияти учун қай даражада аҳамият касб этди? Бизни қизиқтирган шу каби саволларга жавоб топиш мақсадида кенгаш иши билан танишишни ва сизни ҳам улар фаолиятидан хабардор этишни лозим топдик.

Шижоат ва жўшқинлик нафаси уфуриб турадиган бу шаҳарча мангу ёшлик қиёфаси муҳрланган масканга ўхшайди. Бу ерда мамлакатимиздаги энг нуфузли 3 та олий ўқув юрти, 2 та олий ўқув юртининг ўқув биноси мавжуд бўлиб, уларда 42000 нафар талаба таҳсил олади.

(Давоми 3-бетда)

ДЕПУТАТ ВА ЖАМИЯТ

Сайловчилар билан учрашувлар

Ўтган ҳафта Ўзбекистон Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари жойларда бўлиб, ўз сайловчилари билан учрашувлар ўтказишди. Хусусан, Олий Мажлиснинг қуйи палатасидаги Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси фракцияси аъзолари ҳам бир қатор учрашув ва мулоқотлар ўтказишди.

Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси Марказий Кенгаши Ижроия қўмитаси ва Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Мудофаа ва хавфсизлик масалалари қўмитаси раиси Ахтам Турсунов Ургут туманида сайловчилар билан учрашди. Мулоқотда дастлаб Президентимизнинг "Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўлари ва чоралари" китобида илгари сурилган ғоя ва мақсадлар ва ушбу асар юзасидан хорижлик 150 нафардан зиёд давлат ва жамоат арбоблари, олимлар ҳамда йирик компаниялар вакиллари иштирокида Тошкентда ўтказилган Халқаро илмий конференцияда билдирилган фикрлар билан йиғилиш иштирокчилари таништириб ўтилди.

— Давлатимиз раҳбари Ислом Каримов томонидан ишлаб чиқилиб, ҳаётга татбиқ этилаётган ислоҳотларнинг ўзбек модели бугунги кунда халқаро жамоатчилик томонидан ҳам эътироф этилганлигига гувоҳ бўлиб турибмиз. Мамлакатимизда амалга оширилаётган барча ислоҳотлар — ислоҳот ислоҳот учун эмас, ислоҳот энг аввало инсон ва унинг манфаати учун деган тамойилга амал қилинаётганлиги ютуқларимиз гарови бўлмоқда,- деди А.Турсунов.

Депутат Олий Мажлис Қонунчилик палатасида қабул қилинаётган қонунларнинг мамлакатимиз тараққиёти ва халқимиз фаровонлигини оширишга хизмат қилаёганлигини алоҳида таъкидлаб жумладан, аҳоли миграцияси, автотранспорт воситаларини мажбурий суғурталаш, Солиқ кодекси ҳамда хусусий уй-жой мулкдорлари ширкатлари тўғрисида, почта алоқаси тўғрисида ва бир қатор бошқа қонунларга ўзгартиришлар ва қўшимчалар киритилганлигини ва уларнинг моҳиятини тушунтириб берди.

Учрашувда ЎзМТДП фракциясининг қонун ижодкорлиги фаолияти хусусан, 2009-2012 йилларга мўлжалланган Инқирозга қарши чоралар дастурини бажариш юзасидан Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси фракцияси аъзолари ва партия ташкилотлари амалга ошираётган ишлари ва бу борада белгиланган режалар хусусида ҳам батафсил маълумот берилди.

(Давоми 2-бетда)

ТАНЛОВ

"Дунё болалар нигоҳида"

махсус почта маркалари

1 июнь — Халқаро болаларни ҳимоя қилиш куни муносабати билан Ўзбекистон Алоқа ва ахборотлаштириш агентлиги ҳамда "Ўзбекистон почтаси" ОАЖ ҳамкорликда "Дунё болалар нигоҳида" мавзуида почта маркалари ва махсус тамғасини ишлаб чиқарди ва жорий йилнинг 1 июнидан у муомалага киритилди.

Маҳфуза ХУДАЙБЕРГАНОВА,
"Milliy tiklanish" мухбири

Ўсиб келаётган ёш авлодни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш ва фелиателияга қизиқтириш ҳамда жалб қилиш мақсадида "Ўзбекистон почтаси" ОАЖ томонидан 2009 йилнинг 26 мартидан 26 апрелигача "Дунё болалар нигоҳида" почта маркаларини чоп этиш учун илк бор Болалар ижодий расмлари республика танлови ўтказилди. Танлов ҳайъат аъзолари эътиборига иккита номинация(I-номинацияда 5 ёшдан 10 ёшгача бўлган болалар, II-номинацияда 10 ёшдан 14 ёшгача) бўйича 1014 нафар болалар чизган расмлар тақдим этилди ва ғолиблар аниқланди. Ушбу номинациялар бўйича ғолиб бўлган болаларнинг расмлари асосида "Дунё болалар нигоҳида" махсус почта маркалари тайёрланди.

Куни кеча Тошкент шаҳри Болалар ижодиёти уйи биносида ушбу танлов ғолибларини тақдирлаш, почта маркаларининг тақдимоти ва махсус хотира тамғасини сўндириш маросимининг тантанали тадбири бўлиб ўтди. Тадбирда Ўзбекистон Алоқа ва ахборотлаштириш агентлиги Бош директори ўринбосари Асаджон Ходжаев, "Ўзбекистон почтаси" ОАЖ Бош директори Рустам Қосимов, Болалар ижодиёти уйи директори Носиржон Файзиев, Ўзбекистон Маданият ва санъати форуми жамғармаси қошидаги Болалар ижодиёт маркази директори Зулфия Расулова, "Класс" болалар газетаси бош муҳаррири Алла Суханова, фелиателистлар уюшмаси раиси Э.Ҳамидов ва оммавий ахборот воситалари вакиллари ҳамда бир қанча хорижий фелиателистлар қатнашдилар.

"Тинчлик кабутари" расми учун биринчи ўринни олган Тимофей Бабаханян ва Дурдона Мирзамухсиновага ("Кечки баҳор") фотоаппарат, иккинчи ўринни олган Никита Годованюк ("Ҳайвонлар қироли") ва Арофат Муҳиддиновага ("Байрам") мобиль телефон ҳамда учинчи ўринни олган Ксения Небогина ("Лайлак ини") ва Робиябону Исломовага ("Ҳурмат") дивиди-караокэ тақдим этилди. Йиғилишда энг ҳаяжонли дақиқалар болажонларнинг ўз қўллари билан махсус хотира тамғасини конвертларга туширишибўлди.

Ушбу тадбир муносабати билан 6 туркумдан иборат, ҳар хил рангларда, офсет усулида 300 минг нусхада маркалар ишлаб чиқарилди. Махсус хотира тамғасида қуёш остида ер шарини қўлларида ушлаб турган болаларнинг тасвири туширилган ва "XALQARO BOLALARNI HIMOYA QILISH KUNI" O'ZBEKISTON-TOSHKENT POCHTAMT 01.06.2009" сўзлари ёзилган бўлиб, махсус хотира тамғасини тушириладиган жой ва сана кўрсатилган. Махсус тамғанинг диаметри 35 мм. "Дунё болалар нигоҳида" махсус почта маркалари туркуми ҳамда махсус хотира тамғасининг дизайнери Е.Карцевич ва У.Юсупалиевдир.

МУЛОҚОТ

Амалий тадбир

"Матбуот тарқатувчи" Акциядорлик компаниясида Давлатимиз раҳбари Ислом Каримовнинг «Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўллари ва чоралари» китоби ва Инқирозга қарши чоралар Дастури муҳокамасига бағишланган тадбир бўлиб ўтди.

Унда компания ходимлари ҳамда ОАВ вакиллари иштирок этдилар. Тадбирни компания бош директори С.Нажбиддинов олиб борди.

- Ўзбекистон жаҳон молиявий-иқтисодий инқирозининг салбий оқибатларини бартараф этиш бўйича 2009-2012 йилларга мўлжалланган Инқирозга қарши чоралар Дастурини қабул қилиб, айни пайтда унинг ижросини таъминлаш бўйича кенг миқёсли ислоҳотларни амалга оширмоқда,- деди сўзга чиққан Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академияси декани, иқтисод фанлари доктори Рустам Ҳасанов. - Бунда Президентимиз Ислом Каримовнинг "Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўллари ва чоралари" китоби муҳим дастуриламал бўлмоқда.

Йиғилишда тингланган маърузаларда мазкур асарда жаҳон молиявий-иқтисодий инқирозининг келиб чиқиш сабаблари, оқибатлари ва унинг Ўзбекистон иқтисодиётига таъсирини камайтириш йўллари чуқур ва атрофлича таҳлил этилганлиги тўғрисида тушунча берилди.

Тадбир савол-жавоб ва очиқ мулоқот тарзида бўлиб ўтди.

Сайёра ҲАЙИТБОЙ қизи,
"Milliy tiklanish" мухбири

ALOQABANK – ЮКСАКЛИККА ИНТИЛГАНЛАР УЧУН

ПАРТИЯ ҲАЁТИ ВА ДЕПУТАТЛИК БИРЛАШМАЛАРИ

ДЕПУТАТ ВА ЖАМИЯТ

Сайловчилар билан учрашувлар

(Давоми. Боши 1-бетда)

Партия раҳбари мамлакатимиз хавфсизлиги, халқимиз тинчлигига раҳна солаётган таҳдидлар хусусида ҳам тўхталиб — халқаро терроризм, диний экстремизм, наркотрафикка қарши кураш ҳар бир фуқародан алоҳида масъулият талаб қилишини таъкидлар экан, барчамиз доимо хушёр ва сезгир бўлишимиз зарур деб алоҳида уқтирди. Бундан ташқари миллий қадриятларимизга қарши қаратилган ҳар қандай тажовузларга зарба беришимиз, халқимизнинг урф-одатлари ва анъаналарини кўз қорачиғидек асрашимиз ҳар биримизнинг фуқаролик бурчимиздир,- деди депутат.

Тумандаги 86-мактаб директори Исматилло Ражабов, туман молия бўлими мудири Шамсиддин Хоринов, Ижтимоий-иқтисодий ва педагогика коллежи талабаси Гулҳаё Юсупова, 4-умумтаълим мактаб директори Наримон Эшонқулов депутат билан учрашувдан кўнгиллари тўлганлигини ҳамда мамлакатимиз Парламентида қонун ижодкорлиги соҳасида амалга оширилаётган кенг кўламли ишлардан хабардор бўлганликлари айтиб, депутат ва сайловчилар ўртасида бўлган дил мулоқотлар аҳамияти катта эканлигини алоҳида таъкидлашди.

Меҳнат ва ижтимоий масалалар қўмитаси раиси ўринбосари Шоира Умаровнанинг Жиззах вилоятининг Жиззах, Фориш, Зомин туманлари меҳнаткашлари, касб-ҳунар коллежи талабалари, МФЙ фаоллари иштирокида ўтказган учрашувларида асосий эътибор глобаллашув жараёни, одам савдоси, терроризм ва диний экстремизмга қарши кураш, ташқи меҳнат миграцияси мавзуларига қаратилиб, улар юзасидан ёшлар ўртасида олиб борилаётган тарғибот-ташвиқот ишларини янада кучайтириш, бу ишга мактаб, маҳалла фуқаролар йиғинларини кенг жалб этиш ҳақидаги масалаларга атрофлича тўхталди.

* * *

Фан, таълим, маданият ва спорт масалалари қўмитаси раиси Азамат Зиё Бектемир тумани "Роҳат" маҳалла гузарида сайловчилар билан учрашди.

Депутат ўз нутқида қадимдан илм-фан ва маданият маркази бўлиб келаётган Тошкент шаҳрининг 2200 йиллигини унинг нуфузи ва мавқеини жаҳонга намойиш этиш, дунё миқёсидаги обрў-эътиборини янада ошириш, халқимиз, айниқса, ёшларимиз қалбида Ватанга бўлган муҳаббат ва садоқат туйғусини янада кучайтириш мақсадида амалга оширилаётган ишларга алоҳида тўхталиб ўтди.

Шунингдек, депутат халқимизнинг бир неча минг йиллик бой ва бебаҳо тарихий, маданий ва маънавий меросини тиклаш, сақлаш, ўрганиш, тарғиб ва ташвиқ этиш ишлари давлат сиёсати даражасига кўтарилгани ҳамда уларни муҳофаза қилиш ва фойдаланишни тартибга солиш борасида қўмита ҳамда ЎзМТДП томонидан қонунчиликда амалга оширилаётган ишлар тўғрисида фикр юритди.

Тадбир ўзаро савол-жавоб ва очиқ мулоқот тарзида ўтди.

* * *

Қонунчилик палатаси депутати Зоҳидулло Мунавваров Наманган вилояти Тўрақўрғон туманининг бир қанча ҳудудларида, жумладан, Шаҳанд агро-иқтисодиёт коллежи талабалари ва Сайрам ҚФЙ аҳолиси билан учрашув ўтказди. Иштирокчиларга Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг жорий йил 28 апрелда Олмаота шаҳрида Оролни қутқариш халқаро жамғармаси таъсисчи давлатлари раҳбарларининг кенгайтирилган таркибдаги учрашувида сўзлаган нутқида Оролбўйи ҳудудини қамраб олаётган чўлнинг вужудга келиши ва унинг кенгайиб бориши натижасида зўрайиб бораётган экологик хавф жиддий тус олиб, мавжуд ҳудуд ва маҳаллий аҳолининг турмуш даражаси ва саломатлигига салбий таъсир кўрсатаётганлиги, энг ёмони, у фарзандларимиз генофондига хавф солаётганлиги ҳамда бу хавфнинг таъсири бугунги кунда нафақат қуриб бораётган денгиз атрофидаги минтақалар — Қозоғистоннинг Қизил Ўрда вилояти, Туркманистоннинг Тошҳовуз вилояти, Ўзбекистоннинг Қорақалпоғистон Республикаси, Хоразм, Навоий ва Бухоро вилоятларини, балки бутун Марказий Осиё минтақасини қамраб бораётганлигига алоҳида эътибор қаратиш билан бир қаторда, минтақада янгидан қурилиши бошланаётган барча йирик гидроэнергетика иншоотлари бўйича мустақил экспертиза ўтказиш заруриятини асослаб берганлигини айтиб ўтди.

Шунингдек, ўтган йиллар мобайнида Қонунчилик палатасида кўплаб қонун лойиҳалари кўриб чиқилиб, ҳаётга татбиқ этилганлиги тўғрисида тушунтириш берди. Жумладан, Президентимизнинг "Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўллари ва чоралари" номли китоби моҳиятини тушунтириб берди.

Депутат "Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили" Давлат дастури ижроси билан боғлиқ қонунчилик ва норматив ҳуқуқий базани янада такомиллаштириш ва мустаҳкамлаш борасида Қонунчилик палатаси томонидан олиб борилаётган ишлар, мамлакатимизда кичик бизнес ва тадбиркорликни ривожлантириш, қишлоқ аҳолисининг турмуш фаровонлигини ошириш йўлида қилинаётган ишларга батафсил тўхталди.

* * *

77-Паркент сайлов округидан сайланган депутат Шарифа Салимова томонидан Паркент шаҳри, Сўқоқ, Заркент, Намданак ва Бўстон ҚФЙда бўлиб ўтган учрашувлар давомида қишлоқ ва маҳаллаларни ободонлаштириш, аҳоли турмуш тарзини янада яхшилаш масалалари хусусида очиқ мулоқот ўтказилди. Сайловчиларни қизиқтирган саволлар жавобсиз қолмади.

* * *

22-Хартум сайлов округидан сайланган депутат Самидилло Маҳмудовнинг Андижон вилоят ҳокимлигида, Саноат касб-ҳунар ҳамда Педогогика, Иқтисодиёт коллежларида ҚФЙ раислари, ўқитувчи ва талабалар иштирокидаги учрашувларида таълим соҳасида олиб борилаётган изчил ислоҳотлар хусусида сўз борди. Унда иштирокчилар ўзларини қизиқтирган тадбиркорлик субъектлари учун кредит олиш тартиби ва уни расмийлаштириш, иқтисодиётнинг реал секторига олиб кирилган хорижий инвестициялар учун солиқ имтиёзлари ва солиқ қонунларига киритилган ўзгартишлар каби саволларига етарли маълумот олдилар.

* * *

Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитаси аъзоси Акрам Жумаев Сурхондарё вилоятининг Узун ва Сариосиё туманларида ўз сайловчилари билан учрашди. Хусусан, Узун туман халқ таълими бўлимида бўлиб ўтган учрашувда мамлакатимизда таълим соҳасида амалга оширилаётган кенг миқёсдаги ишлар ва эришилаётган ютуқлар ҳақида сўз борди. Лекин шунга қарамай чекка-чекка ҳудудларда соҳадаги изчилликни таъминлашда айрим муаммолар учраяпти. Учрашувда юқоридаги масалалар юзасидан таклифлар киритилди ва уларни амалга ошириш режалаштирилди.

* * *

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Олимжон Ўсаровнинг Дамариқ, Туркистон, Абдулла Қаҳҳор, Ҳамид Сулаймонов, Юнус Ражабий, Тепа ва Конституция МФЙ фаоллари иштирокида ўтказган учрашувларида "Транспорт воситалари эгаларининг фуқаролик жавобгарлигини мажбурий суғурта қилиш тўғрисида"ги ҳамда "Сайлов тўғрисидаги қонун ҳужжатларининг такомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикаси айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"ги Қонунлар қабул қилиниши ва амалиётга жорий этилиши хусусида тушунтиришлар берди. Мамлакатимизда банк соҳасида олиб борилаётган кенг кўламли ислоҳотлар ҳақида иштирокчилар батафсил маълумотга эга бўлишди.

* * *

99-Гурлан сайлов округидан сайланган депутат Ражапбой Рўзметов Янгибозор тумани пахта тозалаш заводида, "Пахтабанк" туман бўлими, тумандаги мактаб, коллеж, маҳаллаларда учрашувлар ўтказди. Ушбу учрашувларда сайловчилар Президентимизнинг жаҳон молиявий-иқтисодий инқирозига бағишланган китоби моҳияти, "Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили" Давлат дастурида белгиланган муҳим вазифалар билан чуқур таништирилиб, қишлоқ аҳолиси турмуш маданиятини юксалтириш, соғлиқни сақлаш, ёшларга бўш иш ўринларини яратиш, қишлоқда кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш ва шу соҳалар тараққиёти учун қабул қилинаётган барча ҳуқуқий меъёрий ҳужжатларни ҳаётга татбиқ этиш бўйича олиб борилаётган ишларга кенг тўхталиб ўтди. Шунингдек, жорий йилда ҳукуматимиз томонидан энергия манбалари ва коммунал хизматларнинг асосий турлари бўйича нархларнинг кўтарилишини чеклаш, яъни уларни 6-8 фоиздан оширмаслик механизми ишлаб чиқилганлиги айтиб ўтилди.

* * *

Қонунчилик палатаси депутати Раъно Зарипова Хонқа ва Урганч туманларида бўлиб, сайловчилар билан учрашувлар ўтказди.

Учрашувларда жамиятни демократлаштириш ва мамлакатни модернизация қилишда Президентимиз раҳбарлигида амалга оширилаётган ислоҳотлар ва уларнинг ҳуқуқий асослари, миллий қонунчилигимиз, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси томонидан қабул қилинаётган янги қонунларнинг мазмун-моҳияти ҳақида атрофлича тушунтириш берилди.

Ана шундай учрашувлар Хонқа туманидаги маиший хизмат ва ахборот технологиялари, қишлоқ хўжалиги касб-ҳунар коллежларида, "Хонқа" оромгоҳида, Урганч туманидаги "Ғойбу" қишлоқ хўжалиги касб-ҳунар коллежида, вилоят ахборот ва матбуот бошқармасида бўлиб ўтди.

Қишлоқ фуқаролар йиғинлари раислари, партия фаоллари, турли соҳа вакиллари ва ёшлар қатнашган ушбу учрашувларда сайловчиларни қизиқтирган саволларга жавоб берилди.

* * *

6-Саноат сайлов округидан сайланган депутат Сарвар Абдуллаевнинг Тарновбоши, Янгиобод, Авиасозлар маҳаллалари, 30-сон оилавий поликлиника ва 327-умумтаълим мактабларида ўтган учрашувлари самарали кечди.

Уларда Юртбошимизнинг 2008 йилда республиканi ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари ва 2009 йилда иқтисодиётни барқарор ривожлантиришнинг энг муҳим устувор вазифаларига бағишланган Вазирлар Маҳкамаси йиғилишидаги маърузасида белгилаб берилган вазифалар юзасидан фикр билдирилди. Жумладан, 2008 йилнинг иқтисодий жиҳатдан мураккаб келганига қарамай, мамлакатимизда ўсиш суръатлари кузатилгани ва жаҳонда юз бераётган молиявий инқирознинг олдини олиш борасида Президентимиз томонидан амалга оширилаётган ишлар ҳақида атрофлича тўхталди. Бу масалада Қонунчилик палатаси ҳам ўз режаларини қайта кўриб чиққани ва тегишли вазифалар белгилаб олингани ҳақида ҳам гапирди.

* * *

— Мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг кўламли ислоҳотлар самараси ўлароқ, қишлоқ ҳаёти турмуш даражаси тобора яхшиланиб бормоқда. Қонунчилик палатаси томонидан ҳам ушбу соҳага доир қонунлар такомиллаштирилмоқда, - деди, Пешкў туманидаги сайловчилари билан учрашган Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Иззатулло Толипов.

Депутат Шофиркон туманидаги маиший хизмат, қурилиш сервис касб-ҳунар коллежлари, 6-сонли ўрта умумтаълим мактаби ўқитувчи ва ўқувчилари, Пешкў туманидаги «Пешкўтекс» ишчи-хизматчилари билан бўлган учрашувларда эса Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг 2008 йилдаги фаолиятига тўхталди. Учрашувда сўзга чиққанлар қишлоқларда қурилаётган замонавий коллежларда кўпчилик иш билан таъминланаётганлиги ва ёшларимиз замонавий касб-ҳунарларни эгаллаётганлигини айтиб ўтдилар.

Таъкидлаш керакки, депутатлар томонидан ўтказилган учрашувларда тегишли туман ва шаҳар ҳокимликлари вакиллари, халқ депутатлари маҳаллий кенгашлар депутатлари, шунингдек халқ таълими, соғлиқни сақлаш, меҳнат ва ижтимоий таъминот, ҳуқуқ-тартибот идоралари ва яна бир қатор ташкилотлар масъул ходимларининг иштироки таъминланди. Натижада сайловчилар томонидан кўтарилган муаммоларнинг кўпчилиги жойида ҳал этилди, улар бўйича тегишли тушунтиришлар берилди. Назоратга олинган қатор масалаларнинг ечими бўйича Қонунчилик палатаси қўмиталари ва депутатлар томонидан иш олиб борилмоқда.

Ориф ХОЛИҚУЛОВ,
Сарвар ХУРРАМОВ,
"Milliy tiklanish"
мухбирлари

БПТ — БОШ ТАЯНЧИМИЗ

Меҳр-оқибат ва тарбия маскани

Юрт ободлиги ва фаровонлиги энг аввало маҳалладан бошланади. Истиқлол йилларида маҳаллаларнинг жамиятдаги мавқеи янада юксалди. Унинг ваколати кенгайиб, моддий-техник базаси тубдан мустаҳкамланди. Эндиликда бу ғамхўрлик ва эътибор ўзининг ижобий самарасини бермоқда.

Анорбой НОРҚУЛОВ,
"Milliy tiklanish" мухбири

Мирзаобод туманидаги "Боғистон" маҳалла фуқаролар йиғинида халқимизга хос эзгу анъана ва қадриятларнинг бардавомлигини таъминлаш ва ёш авлодни юртнинг асл фидойи фарзандлари сифатида камол топтириш борасида бир қатор хайрли ишлар амалга оширилмоқда. Маҳалла фуқаролар йиғинига партиямизнинг энг фаол аъзоларидан бири Фахриддин Мирсоатов етакчилик қилади. Фахриддин тумандаги энг ёш фуқаролар йиғини раиси саналади. У ўтган йил охирида номзодлари қўйилган беш нафар рақибларидан устун келиб, кўпчилик овоз билан маҳаллага оқсоқол этиб сайланди. Ёш партиядошимиз фаолиятининг биринчи куниданоқ ғайрат билан ишга киришди.

Маҳаллада 670 та оила, 3200 нафар аҳоли истиқомат қилади. Фахриддиннинг эътироф этишича, маҳаллада соғлом муҳитни камол топтириш, кичик ва ўрта бизнес ҳамда хусусий тадбиркорликни ривожлантириш, янги иш ўринларини яратиш, ёшларни миллий урф-одатларимизга ҳурмат-эҳтиром руҳида тарбиялаш борасида бир қатор ишлар амалга оширилмоқда. Маҳаллада партиямизга хайрихоҳлар кўпчиликни ташкил этади, шу боис бу ерда бошланғич партия ташкилоти ҳам тузилган. Унга қаҳрамонимиз етакчилик қилади. Аъзолар партиянинг Дастуридан ўрин олган маҳалла институти ва фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқаришнинг бошқа шаклларини янада ривожлантириш ишларида фаол қатнашмоқдалар. БПТ фаоллари маҳалла ҳудудидаги аҳолининг кам таъминланган қатламларини ижтимоий қўллаб-қувватлаш тизимини такомиллаштиришдек хайрли ишларда ҳам иштирок этмоқдалар. Маҳалла ҳудудида бугунги кунда 78 нафар кам таъминланган оила рўйхатга олинган. Шунингдек, ўзгалар қарамоғига муҳтож, якка-ёлғиз яшовчи 6 нафар кексалар ҳам партия эътиборидан четда қолмаган. Партия фаоллари кўмакка муҳтож оилалар ҳолидан тез-тез хабар олиб турибдилар. Байрам ва тантаналарда уларга совға-саломлар ва мурувват ёрдамлари кўрсатиш доимий анъанага айланган.

Жорий йилнинг юртимизда "Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили" деб номланиши "Боғистон" маҳалласидаги БПТ аъзолари зиммасига ҳам катта масъулият юклади. Давлат дастури доирасида барча жойларда бўлгани каби ушбу қишлоқ йигит-қизларини иш билан таъминлаш, хотин-қизлар ўртасида касаначиликни ривожлантириш масалалари партия фаолларининг диққат марказида. Фуқаролар йиғини ҳудудида фаолият олиб бораётган 12 та фермер хўжаликларидаги 30 та тадбиркорлик субъектларида кўплаб қишлоқ ёшлари доимий иш билан банд қилинди. Партия фаоллари томонидан маҳалла ҳудудини ободонлаштириш, мевали-манзарали дарахтлар ва кўплаб гул кўчатлари ўтқазиш, чор-атрофни, кўча-хиёбонларни саранжом-саришта сақлаш, ариқ-зовурларни тозалаш борасида ҳам катта ҳажмдаги ишлар олиб борилялти.

БПТ томонидан ёш авлод тарбияси, уларни миллий менталитетимизга ёт, зарарли ғоялар таъсиридан асраб-авайлаш борасида ўтказилаётган тадбирлар хусусида етакчи шундай дейди:

— Фарзандларимизнинг тарбияси, уларнинг камолоти эътибордан бир дақиқа ҳам четда қолдириб бўлмайдиган масаладир. Шу боис ҳам мактаб, маҳалла, оила ҳамкорлигини узвий равишда йўлга қўйдик. Ҳудудимиздаги Йўлдош Охунбобоев номли 3-, Зулфия номли 26-мактаб билан яқиндан алоқа ўрнатганмиз. Ёшларимизнинг дарсдан бўш вақтларини унумли ўтказилишини таъминлаш мақсадида турли бадиий, спорт ва меҳнат таълимига доир тўгараклар ташкил этганмиз. Маҳалла ҳудудида катта спорт ўйингоҳи бунёд этилган. Бу ерда ёшларимизнинг спорт билан жисмонан чиниқишлари учун барча шарт-шароитлар яратилган.

Биз эса партиядошларимизнинг меҳр-оқибат, тарбия маскани бўлмиш маҳаллаларда ана шундай самарали фаолият кўрсатиб, эл-юрт эътиборини қозонаётганидан беҳад мамнун бўлдик.

ТАДБИР

Яқинда Зафаробод туманининг чекка ҳудудларидан бўлган Балиқли қишлоғидаги 19-умумтаълим мактабида партия бошланғич ташкилоти томонидан «Аёллар ўртасида тиббий, экологик муаммолар» мавзусида давра суҳбати ташкил қилинди. Унда ЎзМТДП туман кенгаши Аёллар ва Ёшлар қаноти етакчилари, партия фаоллари, тумандаги мактаб ва мактабгача таълим муассасалари ходимлари иштирок этдилар. Тадбирда оналик ва болаликни муҳофаза қилиш, оилада тиббий маданиятни юксалтириш борасидаги долзарб масалалар хусусида сўз борди.

Миллат кўзгуси

— Мамлакатимизда амалга оширилаётган ислоҳотлар жараёнида аёлларнинг ижтимоий-сиёсий фаоллигини ошириш, ҳуқуқий маданиятини юксалтириш билан бир қаторда, уларнинг саломатлигини асраш, соғлом фарзандни тарбиялаш масалаларига ҳам катта эътибор қаратилмоқда,- деди тадбирда сўзга чиққан ЎзМТДП туман кенгаши "Аёллар қаноти" раҳбари З.Фозилаҳмедова. — Тадбирлар орқали аҳолига аёлнинг ва ёш авлоднинг соғлиги билан бевосита боғлиқ сиёсатнинг ҳаётга жорий этилиши оиланинг, жамиятнинг ва давлатнинг тараққиётини, фаровонлигини таъминлашга хизмат қилиши кенг тушунтирилмоқда.

Тадбирнинг аҳамиятли жиҳати шу бўлдики, шу куни мазкур илм даргоҳида ёш авлодга таълим-тарбия бераётган педагогларнинг 10 нафари партия аъзолигига қабул қилинди.

Тадбир бевосита байрамга уланиб кетди. Шу куни партиямизнинг энг фаол аъзоларидан бири, мактабнинг тажрибали педагоги Гулсора Ғаппорованинг 50 ёшлик юбилейи нишонланди. Шогирдлар томонидан ижро этилган устоз шаънини улуғловчи шеър ва қўшиқлар, қизиқарли саҳна кўринишлари тадбирга ўзгача шукуҳ бағишлади. Ўз касбидан бахт топган устоз ЎзМТДП туман кенгаши томонидан топширилган эсдалик совғаларини қишлоқ аёлига бўлган эътибор ва рағбатнинг ёрқин намунаси сифатида қабул қилганлигини эътироф этди.

Холида ТЎРАҚУЛОВА,
ЎзМТДП Зафаробод туман кенгаши
Ижроия қўмитаси раиси

ЎзМТДП ДАСТУРИ — АМАЛДА

АНЪАНА

Болаларга беринг дунёни

Хоразм вилояти Хива тумани Қумяска маҳалласида жойлашган туман халқ таълими бўлимига қарашли "Табассум" мактабгача таълим муассасаси 1970 йилдан буён фаолият юритиб келади.

Мазкур даргоҳда айни пайтда 18 нафар ишчи-ходим меҳнат қилмоқда. Тарбиячилар муассасада тарбияланаётган 42 нафар ўғил-қизнинг ҳар бир кунини мароқли ўтказишга ҳаракат қилишади. Боғчада байрамларни муносиб нишонлаш деярли анъанага айланган. Тадбирларни эса болажонларнинг куй-қўшиқлари ва дилрабо рақсларисиз тасаввур этиб бўлмайди. Жумладан, 1 июнь - Халқаро болаларни ҳимоя қилиш кунига бағишлаб "Соғломжон-полвонжон" мавзусида ўтказилган тадбирда болалар "Айиқча" ва "Қўзичоқ" гуруҳларига бўлиниб, беллашдилар. Ушбу тадбирни ташкил этишда боғча мудираси З.Матниёзова, тарбиячилардан Ш.Отажонова, З.Қутлимуродова, Ш.Шарипованинг ҳиссаси катта бўлди. Тадбирда туман халқ таълими бўлими мудираси О.Қурбонова ва ЎзМТДП туман кенгаши аъзолари иштирок этишди.

Мусобақа ғолибларига ЎзМТДП туман кенгаши томонидан эсдалик совғалари топширилди.

* * *

ЎзМТДП Наманган вилоят кенгаши томонидан ҳам Наманган шаҳридаги "Қалдирғоч" номли 4-коорексион болалар таълим марказида "Болаларга беринг дунёни" мавзусида тадбир ўтказилди.

Унда партиянинг Наманган вилоят кенгаши Ижроия қўмитаси раиси А.Рахматуллаев, аёллар ва ёшлар масалалари бўйича раис ўринбосари Н.Ахмедова, вилоят «Ёшлар қаноти» раҳбари Н.Қодиров сўзга чиқиб, болажонларни байрам билан самимий қутлашди ва уларга партия совғаларини топширишди.

Сайёра ҲАЙИТБОЙ қизи,
"Milliy tiklanish" мухбири

АНЖУМАН

Оила юрт бағридаги мўъжаз бир Ватан саналади. У улуғ ва мўътабар даргоҳдир. Мустақиллик йилларида юртимизда оилани мустаҳкамлашнинг ҳуқуқий асослари такомиллаштирилди. Жумладан 1998 йилнинг 30 апрелида Олий Мажлис томонидан Ўзбекистон Республикасининг Оила кодекси қабул қилинди. Ушбу муҳим ҳужжатда жамиятимиз бўғини саналган оиланинг ҳуқуқ ва бурчлари, уларнинг муаммо ва ечимлари ўз ифодасини топган.

Оила муқаддас маскан

Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси Дастурида ҳам оила масалаларига кенг эътибор қаратилган. Партия жамиятда оилани миллий анъаналар ва маънавий қадриятларни доимий таъминланишининг буюк манбалари сифатида ҳисоблайди.

Яқинда ЎзМТДП Сирдарё вилоят кенгаши, вилоят хотин-қизлар қўмитаси, адлия бошқармаси ҳамда "Оила" илмий-амалий маркази билан ҳамкорликда Оқолтин туманида "Оилага садоқат — миллий қадриятимиздир" мавзусида катта маънавий-маърифий тадбир ўтказди.

Тадбирда ЎзМТДП МК Ижроия қўмитаси раиси ўринбосари, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Меҳнат ва ижтимоий масалалар қўмитаси раиси ўринбосари Шоира Умарова иштирок этди ва оиланинг жамиятда тутган ўрни мавзусида маъруза қилди.

Шундан сўнг олтин ва кумуш тўйларини нишонлаётган отахону онахонларга ва эндигина оила қурган ёш келин-куёвларга партиянинг совға-саломлари тантанали топширилди.

Тадбирнинг иккинчи қисмида "Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили" муносабати билан вилоятдаги қишлоқ фуқаролар йиғинлари ўртасида "Энг яхши ҳуқуқ билимдони" мавзусида кўрик-танлов ўтказилди. Танлов ғолиблари партия вилоят кенгаши томонидан муносиб тақдирланди.

Партиямиз томонидан ташкил этилган ушбу маънавий-маърифий тадбир эртаси куни Гулистон шаҳрида давом эттирилди. Олим Хўжаев номли вилоят мусиқали драма театрида партиянинг фаол хотин-қизлари учун катта байрам дастури намойиш этилди. Дастур ниҳоясида театр жамоаси томонидан драматург Ҳайдар Муҳаммад ижодига мансуб "Хотинлар "гапи"дан чиққан ҳангома" комедияси намойиш этилди.

А.НОРҚУЛОВ,
"Milliy tiklanish" мухбири

"МТ" ЁШЛАРИ

Пухта ўйланган таклиф

амалда ўзини оқлади

(Давоми. Боши 1-бетда)

Шунингдек, 6 та олий ўқув юртининг 39 та талабалар уйлари жойлашган бўлиб, 11000 нафар йигит-қизлар мазкур талабалар турар жойларида истиқомат қилади.

— Юртимизнинг кўплаб ҳудудларидан келган, турфа ёш ва дунёқарашга эга ёшларнинг интилишлари ва қизиқишларини бирдек қамраб олиш қийин,-дейди биз билан суҳбатда ЎзМТДП "Ёшлик" талабалар шаҳарчаси кенгаши Ижроия қўмитаси раиси ўринбосари Азизбек Нишонов. — Бу бироз мураккаб жараён бўлсада, турли йўналишлар орқали уларни фаолиятимизга жалб этишга ҳаракат қилаяпмиз.

Кенгашда партия Дастури ва ЎзМТДП Тошкент шаҳар кенгаши иш режасидан келиб чиқиб иш олиб борилмоқда. Соҳа мутахассислари, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Халқ депутатлари маҳаллий кенгашлари депутатлари билан азим пойтахтимиз Тошкент шаҳрининг 2200 йиллиги, "Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили" Давлат дастури, жаҳонда юз бераётган молиявий-иқтисодий инқироз, Президентимиз Ислом Каримовнинг "Юксак маънавият-енгилмас куч" ва "Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози,Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўллари ва чоралари" номли китоблари юзасидан мулоқотлар уюштирилмоқда. Иш режасига мувофиқ ёшларнинг ижтимоий-сиёсий фаоллигини ошириш, сиёсий жараёнларга кенг жалб этиш, ҳуқуқий маданиятини юксалтириш, миллий қадриятларга ҳурмат ва эҳтиром руҳида тарбиялаш ва улар ўртасида соғлом турмуш тарзини тарғиб қилишга қаратилган қатор тадбирлар, жумладан, турли мавзулардаги давра суҳбатлари, учрашувлар, семинар-тренинглар доимий ўтказилиб келинмоқда. Масалан, "Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий фаоллигини ошириш муаммолари ва уларни бартараф этиш йўллари" мавзусида икки ҳафтада бир марта талабалар турар жойларида семинар-тренинглар ташкил этилмоқда.

Сир эмаски, бугунги глобаллашув жараёнларида оммавий маданият, ахборот хуружи кишилар, хусусан, ёшларимиз тарбиясига хавф солаётган жиддий хатарлардан биридир. Ўз навбатида ёшлар онгида уларга қарши иммунитетни шакллантириш, ўз фикри ва дунёқарашига эга бўлишга эришиш партиямиз олдида турган муҳим вазифалардан биридир. "Ёшлик" талабалар шаҳарчаси кенгаши Ижроия қўмитаси томонидан талаба-ёшлар ўртасида бугуннинг глобал муаммоларидан бирига айланган одам савдосига қарши курашни тарғиб қилишга бағишланган "Ҳар ерни қилма орзу ёхуд орзуимдаги мамлакат" мавзусидаги мунтазам ўтказилиб келинаётган учрашувлар бу хавфнинг олдини олишга ва ёшларнинг ҳар хил алдовларга учмаслигига замин ҳозирлайди. "Ёт ғояларга қарши курашишда миллий ғоянинг аҳамияти" мавзусидаги давра суҳбатлари эса ёшларни огоҳликка даъват этиш билан биргаликда уларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш, қалбида мустақилликни асраб-авайлаш ва қадрлаш туйғуларини мустаҳкамлашга хизмат қилади.

— Очиғини айтишим керак, токи партия шаҳарча кенгаши тузилганлиги ҳақидаги эълонни ўқимагунимча ва кенгашга келиб, партиянинг Дастури, мақсади ва йўналишларидан хабардор бўлмагунимча, мамлакатимиздаги мавжуд сиёсий партиялар фаолиятидан у қадар хабардор эмас эдим. Миллий анъаналар ва қадриятларни сақлаш, юксалтириш ҳамда тараққиётнинг энг ривожланган даврида ҳам ўз аҳамиятини йўқотмайдиган маънавий-ахлоқий тарбия ва маърифатчиликни янада чуқурлаштириш каби Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партиясининг дастурий ғоя ва вазифаларининг бажарилишига ҳисса қўшиш менинг шу юрт фарзанди сифатидаги бурчим ҳамдир. Гуруҳлардаги олиб борилаётган ўқувлар орқали сиёсий билимларим мукаммаллашиб бормоқда. Энг асосийси, келажакда амалга оширишим керак бўлган асосий мақсадларни англаяпман,- дейди партия аъзоси, Тошкент Давлат Техника университети талабаси Жамшид Жумақулов.

Бугунги кунда кенгашга бирлашган 200 нафардан зиёд аъзоларнинг аксарияти олий таълим муассасалари талабалари ҳисобланади. Улардан Умид Абдуллаев, Тошмурод Холмўминов, Шерзод Эшқобилов, Севара Абдуваитова, Фарҳод Жумаев, Машраб Норматовлар энг ташаббускор ва изланувчан, фаол ёшлардан.

Кенгашда ташкил этилган "Ёш сиёсатчилар", "Ёшлар парламенти", "Мунозара-дебат", "Нотиқлик санъати" каби клублар талабаларни тобора ўзига жалб этмоқда. Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари Сарвар Абдуллаев, Арслон Эшмуродов, Раъножон Зариповалар билан мунтазам алоқа ўрнатилган. Улар сиёсий-ижтимоий, ҳуқуқий мавзуларда ўтказилаётган тадбирларда ўзларининг маърузалари билан иштирок этиб келмоқдалар. Шунингдек "Ёшлик"талабалар шаҳарчаси "Маънавият ва маърифат" маркази Ғоявий тарғибот бўлими раҳбари Гулноза Мамажонова, "Юридик клиника" раҳбари Бекзод Узоқовлар гуруҳларда дарсларни олиб бормоқдалар. Ҳозирги кунда эса "Ёш сайловчи" клуби ҳам шакллантирилаяпти.

— Клубдаги машғулотлар бир-биридан қизиқарлилиги билан ажралиб туради,- дейди партия аъзоларидан бири ЎзМУ математика-механика факультети талабаси Акмал Пирназаров.— Масалан биз "Ёшлар парламенти" клубидаги дарслар жараёнида ўзимизни депутат санаймиз. Бу ўз навбатида бизни руҳлантиради, янги ғоялар туғилишига, мавжуд масалаларга нисбатан аниқ муносабатнинг шаклланишига олиб келади.

— Партия шаҳарчада ўз фаолиятини бошлаган илк кунларданоқ унга олийгоҳларда ишлаётган ва таълим олаётган хотин-қизларни жалб этишга ҳаракат қилдик,- дейди партия шаҳарча кенгаши аёллар масалалари бўйича раис ўринбосари Умида Хўжақулова. — Бугун сафимиздаги қизларни ўзларининг билимлари билан бошқаларга ўрнак бўла оладиган, ҳар томонлама етук дея оламан.

Албатта, ишдаги яхши ўзгаришлар ва эришилаётган ютуқлар билан биргаликда, ўзига яраша муаммо ва камчиликлар ҳам мавжуд. Сиёсий адабиётларнинг етишмаслиги, замонавий техналогиялар билан жиҳозланиш шулар жумласидандир.

Яқинда бўлиб ўтган "Фуқароларнинг ҳуқуқий онги ва маданиятини юксалтириш — фуқаролик жамиятини шакллантиришнинг муҳим жиҳатидир" мавзусидаги давра суҳбатида иштирок этиб, дастлаб тадбирга нисбатан хаёлимиздан маърузачилик бўлиб қолмасмикан, деган савол кечган эди. Аммо давра суҳбатидаги дастлабки маърузалар тинглангандан сўнг, бу тасаввуримиз бутунлай йўқолди. Сабаби эса оддий, яъни қатнашчиларнинг аксарияти партия аъзоси бўлган ёшлар, кенгаш фаоллари... Уларнинг фуқаролик жамиятини шакллантириш, ёшларимизнинг ҳуқуқий маданиятини юксалтиришнинг самарали усул ва услубларига нечоғли қизиқишлари устувор эканлигини суҳбат мобайнида бўлиб ўтган баҳс-мунозаралардан ҳам яққол сезилади. Шаҳарча "Маънавият ва маърифат" марказида бўлиб ўтган давра суҳбатида Ўзбекистон Миллий ва Тошкент Давлат Техника университетлари,Тошкент Молия ва Юридик институтлари, Тошкент Банк, Маданият, Политехника касб-ҳунар коллежлари талабалари иштирок этишди. Тадбир давомида "Ёшларнинг ҳуқуқий маданияти ва ҳуқуқий онги замонавий шароитларда, ҳозирги ҳолати ва истиқболлари", "Ўзбекистон экологик ҳаракати мақсади ва вазифалари" каби мавзуларда маърузалар тингланди. Тошкент шаҳар адлия бошқармаси масъул ходими Аброр Бердиевнинг "Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш миллий дастури" мавзусидаги маърузасида илгари сурилган ҳуқуқий онг, тарбия ва маданиятни ошириш, атрофдаги воқеаларга ўз муносабатини билдириш каби фикрлар баҳс-мунозараларни келтириб чиқарди.

Унинг якунида фаол қатнашган Беҳрузбек Сиддиқов, Авазбек Маматқулов, Бекзод Ибрагимовлар кенгашнинг фахрий ёрлиқлари билан тақдирландилар.

Талабалар сафи ҳар доим ўзгариб боради. Бизни қувонтирадиган жиҳати шуки, вақти келиб, улар бу довонни босиб ўтиб, иш фаолиятларини бошлаганларида ҳам партиямиз мақсадларини янада кенг миқёсда оммалаштиришга хизмат қилади.

ПАРТИЯ ҲАЁТИ ХРОНИКАСИ

Кўрик-танловлар

иқтидорли ёшларни саралашга имкон берди

Тўмарис АЪЗАМ,
"Milliy tiklanish" мухбири

ЎзМТДП Қашқадарё вилоят кенгаши томонидан вилоят "Тадбиркор аёл" уюшмаси, хотин-қизлар қўмитаси билан ҳамкорликда "Миллий либослар" фестивали ўтказилди. Унда вилоятнинг барча туманларида фаолият юритаётган ўқув марказлари ҳамда иқтидорли дизайнерларнинг ижод намуналари намойиш этилди.

— "Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили" Давлат дастурида белгиланган кенг кўламдаги вазифаларни амалга ошириш барчамизга катта масъулият юклайди,- деди тадбирда сўзга чиққан ЎзМТДП вилоят кенгаши Ижроия қўмитаси девони бош мутахассиси Моҳигул Насимова. - Мазкур фестивалдан кўзлаган асосий мақсадимиз миллий ва маданий меросимизни янада бойитиш, вилоятнинг чекка туман ва қишлоқларида тикувчилик, ҳунармандчилик билан шуғулланаётган хотин-қизлар фаолиятини атрофлича ўрганиб, рағбатлантириш, уларнинг касб маҳоратларини ошириш ҳамда кичик бизнесни йўлга қўйишда кўмаклашишдир. Иштирокчилар орасида партия аъзолари кўпчиликни ташкил этади. Шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш керакки, ЎзМТДП вилоят кенгаши "Ёшлар қаноти" раҳбари Наргис Раҳматова ушбу фестиваль ташкилотчиларидан бири бўлибгина қолмай, ўзининг дизайнерлик ишларини ҳам намойиш этди.

Шу билан бирга Нишон тумани "Истиқлол", Чироқчи тумани "Несса", Шаҳрисабз тумани "Иффатли келин", Китоб тумани "Нафосат", Қарши тумани "Тадбиркор аёл", Қарши шаҳри "Гўзал" ўқув-марказлари ходимлари миллий матоларимиз бўлган адрас, атлас, беқасамдан миллийлик ва замонавийликни уйғунлаштирган бир-биридан чиройли либослар ансамблини тақдим этдилар. Айниқса Тошкент шаҳридаги "Иффатли келин" ўқув-марказининг Шаҳрисабз туман филиали жамоасининг чиқишлари иштирокчиларда катта таассурот қолдирди.

Тадбир давомида санъат коллежи талаба-ёшларининг бадиий дастури барчага кўтаринки кайфият бағишлади. Ғолибларга вилоят хотин-қизлар қўмитаси ҳамда партия вилоят кенгаши томонидан фахрий ёрлиқлар, совғалар тақдим этилди.

* * *

ЎзМТДП Бухоро шаҳар кенгаши "Намозгоҳ" маҳалла фуқаролар йиғини ҳамда 27-махсус мактаб интернати билан ҳамкорликда "Энг ҳунарманд қиз" кўрик-танловини ўтказди.

Мактаблар ўртасида бўлиб ўтган танловда 8 нафар зукко қизлар 6 та шарт бўйича беллашдилар. Иштирокчилар халқимизга хос анъаналарни акс эттирувчи саҳна кўринишлари, ўзларининг тиккан миллий либослари, кашталарини намойиш этдилар.

Танлов сўнггида фаол иштирок этган Наргиза Салаева "Энг зукко қиз", Фотима Жабборова "Энг дилбар қиз", Гулчеҳра Қодирова "Энг чевар қиз", Малика Мирзаева "Энг мафтункор қиз", Ситора Акромова "Энг ҳунарманд қиз", Розия Лутфуллаева "Энг моҳир қиз", Садоқат Акрамова "Энг латофатли қиз" номинациялари бўйича ғолиб деб топилиб, эсдалик совғалар ва фахрий ёрлиқлар билан тақдирландилар.

* * *

ЎзМТДП Бухоро шаҳар кенгаши шаҳардаги мактаб ва маҳаллалар ҳамкорлигида "Касблар" фестивали ўтказилди.

Устоз-шогирд анъанасининг бардавомлигини таъминлашга қаратилган ушбу фестивалда миллий ҳунармандчилигимиз билан шуғулланаётган ўқувчи-ёшлар иштирок этишди.

— Миллий анъаналаримиз миллатимиз тарихини ҳамда миллий ўзлигини намоён этади,- деди ЎзМТДП шаҳар кенгаши Ижроия қўмитаси раиси ўринбосари Дилшод Шарипов. - Ёш авлодни халқимизга муносиб фарзандлар этиб тарбиялашда миллий қадриятларимизнинг ўрни беқиёс.

Танловда йигит-қизлар ўзларининг миллий ҳунармандчилик ишлари ва "Ҳунардан ризқ унар" ўзбек мақоли остидаги саҳна кўринишларини намойиш этишди.

— Ҳунар эгаллаш учун машаққат чекиб, унинг ортидан ҳалол луқма топиш, барчанинг ҳурмат-эътиборига лойиқ бўлиш катта саодат эканлигини кўрсатиб беришга ҳаракат қилган ёшларимиздан қувондик. Шу билан бирга кўпчилик ўқувчи ва талабалар миллий ҳунармандчилигимизга қизиқиб, тўгаракларга қатнашиш истаги борлигини билдирдилар,- деди ЎзМТДП шаҳар кенгаши Ижроия қўмитаси раиси Шароф Раҳмонов.

Тадбир сўнггида фаол иштирок этган ёшларга эсдалик совғалар ва фахрий ёрлиқлар топширилди.

* * *

ЎзМТДП Узун туман кенгаши томонидан туман қишлоқ хўжалик касб-ҳунар коллежида "Қишлоқ ҳаётида экология ва саломатлик масалалари" мавзусида давра суҳбати ўтказилди.

Тадбирда сўзга чиққан ЎзМТДП Сурхондарё вилоят кенгаши Ижроия қўмитаси девони етакчи мутахассиси Мирза Қодиров мавжуд экологик муаммолар ҳамда уларнинг ечимини излаш ва бартараф этишда ёшларнинг ҳам иштирокини таъминлаш лозимлигини айтиб ўтди.

Шунингдек, сўзга чиққан туман саломатлик маркази бош шифокори О.Америқулов, туман табиатни муҳофаза қилиш бўлими бошлиғи А.Бобожонов табиатни асрашни аввало ўзимиз яшаётган ва ишлаётган масканлардан бошлашимиз кераклиги тўғрисида сўзладилар. Шу билан биргаликда ободонлаштириш ишларига ёш йигит-қизларни жалб қилиш ҳақида ҳам ўз фикр-мулоҳазаларини билдириб ўтдилар.

* * *

ЎзМТДП Охунбобоев туман кенгаши "Лангар" қишлоқ фуқаролар йиғинида "Меҳрим сенга табиат" мавзусида кўргазмали давра суҳбати ўтказилди.

Тадбирда "Экосан" халқаро жамғармаси, "Камолот" ЁИҲ ҳамда "Нуроний" жамғармаси вакиллари иштирок этишди.

Давра суҳбатида талаба-ёшларга табиатни асраш борасида олиб борилаётган ишлар тўғрисида тушунчалар берилиб, атроф-муҳитни ифлослантириш қандай салбий оқибатлар келтириб чиқаришига оид телефильмлар, расмлар намойиш этилди.

НУҚТАИ НАЗАР

Трансчегаравий дарёлар:

Давлатлараро манфаатлар ҳисобга олиниши керак

Марказий Осиё сув ресурсларини шаклланишининг асосий манбаи бўлиб, минтақамиздаги икки азим дарё — Амударё ва Сирдарё ҳисобланади. Ушбу дарёлар оқимларидаги ҳар қандай ўзгаришлар минтақада сув таъминоти масалаларида муаммолар келиб чиқишига олиб келади.

Эркин ЮСУПОВ,
ЎзМТДП фракцияси аъзоси

Экспертларнинг тахминий ҳисоб-китобларига кўра Амударё ва Сирдарёнинг асосий сув манбалари шаклланадиган Ҳисор-Олой музликларидаги музнинг ҳажми 88 миллиард кубометр, Помир-Олой музликларида — 465 миллиард кубометр деб баҳоланади.

Дарё оқимидаги сув ресурслари асосан Орол денгизига қуйиладиган Марказий Осиёнинг энг йирик дарёлари — Амударё ва Сирдарёда тўпланган. Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг иқлим ўзгариши конвенцияси бўйича Ўзбекистон Республикасининг биринчи миллий ахборотида келтирилган маълумотларга кўра Орол денгизи ҳавзаси дарёларининг сув ресурслари ҳажми оқимнинг кўп йиллик ўртача ҳажми жами 116,5 миллиард кубометрга тенг бўлгани ҳолда, шу жумладан Амударё бўйича 78,6 миллиард кубометрни, Сирдарёда 37,9 миллиард кубометрни ташкил қилади. Ўрганилган давр мобайнида Амударёда энг паст сув таъминоти 46,9 миллиард кубометрни, энг юқори сув таъминоти ҳолатида оқим ҳажми 108,4 миллиард кубометрни ташкил қилган ва оралиқдаги фарқланиш 2,3 бараварга тенг бўлган. Мазкур фарқланиш Сирдарё бўйича янада юқори бўлиб, мос равишда энг паст сув таъминоти шароитида 21,4 миллиард кубометрни, энг юқори сув таъминоти ҳолатида оқим ҳажми 54,1 миллиард кубометрни ташкил қилган ва оралиқдаги фарқланиш 2,5 бараварга тенг бўлган.

Давлатлараро келишувга кўра, ушбу дарёлардаги сув ресурсларидан Ўзбекистонга, йилига ўртача 43-45 миллиард кубометр сув ажратилади. Таъкидлаб ўтилганидек, ҳар бир муайян йилда сув ресурслари ҳажмидаги ҳақиқий ҳолатдан келиб чиқиб, ҳажмлар белгиланган нисбатларига мувофиқ тўғриланади.

Шу ўринда яна бир ҳолатга эътибор қаратиш лозим бўлган ҳақиқат шундан иборатки, халқаро экспертларнинг тахминий баҳолашлари натижаларига кўра, кейинги 40 йил ичида ҳудудда вазият кескин ўзгарган. Мутахассисларнинг ҳисоб-китоблари натижаларига кўра охирги ярим аср мобайнида ҳудуддаги асосий дарёларни сув билан таъминлайдиган абадий музликларнинг майдони 1/3 қисмга камайган. Ер шарида рўй бераётган глобал исиш туфайли музликларнинг тез эриши оқибатида айрим йилларда дарёлардаги сув оқими кескин кўпайиши қонуният кўринишини олмоқда. Жумладан, Туямўйин сув омборига вегетация даврида барча манбалардан кириб келадиган сувнинг ўртача ҳажми 20,0-25,0 миллиард кубометрни ташкил қилгани ҳолда 1998 йилда башорат қилинган 26,2 миллиард кубометр ўрнига 42,0 миллиард кубометр ёки ўртача йиллик кўрсаткичларга нисбатан 1,7- 2,1 марта тахмин қилинганига нисбатан 1,6 марта кўп сув келган. Ҳудуддаги айрим давлатларда тизимни ирригация режимидан энергетика режимига ўтказишга қаратилган сиёсат ва бошқа омиллар таъсирида сув таъминоти масалаларида кескин етишмовчилик ҳолатлари тез-тез такрорланиб турадиган бўлиб қолмоқда. Масалан, агарда Туямўйин сув омборига вегетация даврида барча манбалардан кириб келган сувнинг ҳажми 1998 йилда 42,0 миллиард кубометрга тенг бўлгани ҳолда 2008 йилда борйўғи 8,2 миллиард кубометр ёки ўртача кўрсаткичларга нисбатан 2,4-3,1 марта, 1998 йил кўрсаткичларига нисбатан 5,1 марта кам бўлган. Бундай салбий ҳолат келиб чиқишига қиш мавсумида йиғилиши лозим бўлган сув ресурсларининг электр энергияси ишлаб чиқариш мақсадларида ташлаб юборилганлиги ҳам ўз таъсирини ўтказмасдан қолмаган.

Мана шундай оқибатни келиб чиқишига сабаб бўлган ҳолат бўйича аниқ маълумотларни, биринчи навбатда тизимни ирригация режимидан энергетика режимига ўтказилганлигининг яққол исботини Сирдарё ҳавзасида жойлашган Тўхтагул сув омбори мисолида кузатиш мумкин. Яъни, қиш мавсумида мазкур сув омборидан электр энергияси ишлаб чиқариш мақсадларида кўп миқдордаги сув ташлаб юборилган. 1991 йилда 5 миллиард 65 миллион кубометрни ташкил этгани ҳолда 2004 йилда худди шу даврда 9 миллиард 50 миллион кубометр (2007 йилда 7 миллиард 766 миллион кубометр) ёки 1,8 бараварга яқин ортиқ сув ташлаб юборилган. 1992 йилдан бошлаб бу кўрсаткич муттасил ошиб борган (1994 йилда 12 миллиард 471 миллион кубометргача етган).

Бундан ташқари халқаро экспертларнинг ҳисоб-китобларига кўра ер шарида рўй бераётган глобал исиш оқибатида яқин 20-25 йил ичида Марказий Осиёда жойлашган асосий дарёлардаги сув оқими ҳажми 7 %га яқин камайиши тахмин қилинмоқда.

Санаб ўтилган омиллар таъсирида кейинги йилларда Амударё ва Сирдарёда сув оқими ҳажми камайиб бормоқда. Жумладан, ҳудудда ишлатиладиган сув ресурсларининг 2/3 қисмидан ортиғини берадиган Амударё ҳавзасида жойлашган Нурек сув омборига барча манбалардан кириб келган сув ҳажми 1992 йилда 22,6 миллиард кубометрни ташкил қилгани ҳолда бу кўрсаткич 2008 йилда 18,6 миллиард кубометрга тенг бўлган ёки 18%га яқин қисқарган.

Мамлакатимиз Президенти томонидан сув таъминотидаги мазкур салбий ҳолатларнинг янада кучайиб кетишини олдини олиш мақсадида Ўзбекистон қўшни давлатларда қурилиши режалаштирилаётган Роғун ва Қамбарота-2 гидроэнергетика иншоотларини қурилишига қарши эмаслигини рўй-рост билдирилгани ҳолда, ушбу иншоотлар бўйича лойиҳалар ҳудуднинг сейсмик ва экологик хавфсизлиги нуқтаи назаридан мустақил халқаро экспертиза ўтказиш зарурлиги ҳамда Амударё ва Сирдарё каби трансчегаравий дарёларнинг қуйи қисмида сув оқими камайишига йўл қўймаслик бўйича тегишли давлатлар мажбурият олганлари тақдирда, уларнинг қурилишида Ўзбекистон бевосита иштирок этиши мумкинлиги таъкидлаб ўтилди.

Президентимиз Ислом Каримов томонидан илгари сурилаётган ташаббус нуфузли халқаро ташкилотлар — Жаҳон банки ва Осиё тараққиёт банки ва Европа иттифоқи томонидан ҳам қўллаб-қувватланаётганлиги — мазкур ташаббусни қанчалик даражада асосланганлиги ва узоқни кўзлаганлигини яна бир карра исботлайди. Чунки, узоқ тарихдан маълумки сув муаммосини ҳал этишда ҳар томонлама пухта ўйланган қарорлар зарур. Айниқса трансчегаравий характерга эга бўлган дарёлар бўйича ҳукуматлараро даражада қабул қилиниши лозим бўлган масалаларда бир томонлама қарор қабул бўлмайди. Чунки, сув муаммоси — бу ҳаёт-мамот масаласи эканлигини эсдан чиқармаслик керак.

Президент Ислом Каримов томонидан илгари сурилаётган ташаббус нуфузли халқаро молия ташкилотлар — Жаҳон банки ва Осиё тараққиёт банки ва Европа иттифоқи томонидан ҳам қўллаб-қувватланаётганлиги — мазкур ташаббусни қанчалик даражада асосланганлиги ва узоқни кўзлаганлигини яна бир карра исботлайди.

Президентимиз томонидан илгари сурилаётган ташаббуснинг ўринли ва халқаро ҳуқуқ нормаларига мос эканлигини Жаҳон банки Президенти Роберт Зелликнинг давлатимиз раҳбарига йўллаган мактубидаги қуйидаги эътироф яна бир карра исботлайди: "... Сизнинг минтақадаги экологик мувозанат заифлиги, бирор бир давлатнинг энергетика соҳасидаги имкониятлари ишга солинса, бу трансчегаравий дарёларнинг қуйи қисмида жойлашган давлатларда сув оқими камайишига олиб келмаслигини узил-кесил таъминлаш зарур экани, шунингдек, янги иншоотларни лойиҳалаштиришда улар барпо этиладиган ҳудудларнинг сейсмик хавфсизлиги инобатга олиниши тўғрисидаги фикрларингизни тўлиқ қўллаб-қувватлайман".

Жумладан, 1992 йил 17 мартда Хельсинкида қабул қилинган "Трансчегаравий сув оқимлари ва халқаро кўлларни ҳимоя қилиш ва фойдаланиш бўйича Конвенция" бўйича томонлар трансчегаравий сув ресурсларидан экологик асосли ва рационал бошқаришни таъминлаш, уларни асраш ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ҳамда уларнинг трансчегаравий хусусиятларидан келиб чиқиб ва бажариладиган ҳар қандай фаолиятнинг трансчегаравий таъсири ва оқибатини ҳисобга олиб, трансчегаравий сув ресурсларидан мақсадли ва адолатли фойдаланишни таъминлаш учун барча тегишли чора-тадбирларни кўриш мажбуриятини олиши белгилаб қўйилган.

Худди шунингдек, "Трансчегаравий сув объектларидан фойдаланиш ва муҳофаза қилиш соҳасида халқаро ҳамкорликнинг асосий принциплари тўғрисидаги Битим"да юқорида эътироф этилган Конвенциядагига ўхшаш ва маълум даражада аниқликлар киритилган ҳуқуқий нормалар ўз аксини топган. Жумладан, мазкур Битимга қўшилган томонларга атроф-муҳитга, шунингдек, сув объектларига салбий таъсир кўрсатувчи сув хўжалиги тадбирларини ўтказмаслик ва сув объектларида сув ресурсларидан фойдаланиш ва тақсимлашнинг умумий прицицларини аниқлаб олиш мажбурияти юклатилган.

Акс ҳолда мамлакатимиз Президенти томонидан Оролни қутқариш халқаро жамғармаси таъсисчи давлатлари раҳбарларининг кенгайтирилган таркибдаги учрашувда сўзлаган нутқида таъкидланганидек: "Агар биз мувозанатга эришолмасак ва ўзаро муросага келолмасак, бу муаммони ҳал эта олмаймиз ва унинг ечими узоқ йилларга чўзилиб кетади".

ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ҲАЁТ

ФАОЛИЯТ

Аёл — миллат кўзгуси

Мамлакатимизда ижтимоий-иқтисодий ва маданий-маърифий жабҳаларда туб ислоҳотларни амалга ошириш жараёнида оила масаласига ҳам катта эътибор берила бошланди. Аёлларнинг турмуш шароитини янада яхшилаш, ҳуқуқий, иқтисодий ва маънавий манфаатларини давлат даражасида ҳимоя қилиш, ҳаётимизнинг барча жабҳаларида уларнинг иштирокини кучайтириш борасида самарали ишлар амалга оширилди. Мустақилликка эришгандан кейинги давр мобайнида хотин-қизларнинг ҳурматини жойига қўйиш, оналик ва болаликни муҳофаза қилишнинг миллий модели яратилди.

Гулчеҳра ШУКУРОВА,
Маънавият тарғибот маркази
Қарши шаҳар бўлими раҳбари

Президентимиз Ислом Каримов бу ҳақда шундай дейдилар: "Аёлларнинг ўрни ва мавқеини янада юксалтириш ўта муҳим масаладир. Уларнинг турмуш шароитини яхшилаш даркор. Аёллар ўртасида олиб бориладиган ишларнинг шаклларини кенгайтириш, уларнинг илмий ва маданий савиясини кўтариш керак. Шуни унутмаймиз, жамиятнинг демократик ўзгаришлар йўлидан нечоғли илгарилаб кетгани, шу жамиятнинг аёлларга бўлган муносабати унинг маданий-маънавий савиясини белгилайди".

Бугун биз ўзбеклар улуғ бир миллат бўлиб тикланиш, Ватанимиз қудратини ошириб, буюк келажак яратиш имкониятига эга бўлдик. Бу имкониятни амалга ошириш учун миллатнинг тарбиясини юксак даражага олиб чиқишимиз жоиз. Аёл тарбиячидир. Аёл миллатнинг тарбиячиси экан, унинг маънавий олами қанча юксак бўлса, фарзандлар камоли шунчалар етук бўлади. Маърифатсиз, китоб ўқиш эсидан чиққан, фақат рўзғорнинг майда-чуйдасига муккасидан шўнғиган аёлнинг, онанинг билим даражаси ўзига яраша бўлади. Бугунги тараққиёт, Ватанимиз истиқболи болаларнинг гўдаклигидан компьютер бошқаришини, бир неча тилни билишини, ҳар томонлама зукко бўлишини тақозо этмоқда. Шу боис қизларимиз, аёлларимиз фарзандларининг камоли учун ҳам маърифатли, билимли саводхон бўлишлари шарт. Бу учун эса қизларнинг юқори билим олишларини энг аввало оилада қўллаб-қувватлашимиз жоиз. Чунки эркакни тарбиялаш – бир одамни тарбиялаш, аёлни тарбиялаш эса миллатни тарбиялаш, демакдир. Хотин-қизларнинг ижтимоий-иқтисодий, сиёсий мавқеи ва нуфузининг ўсиши уларнинг соғлиғи, билим, касб-малака даражасига ва тайёргарлигига боғлиқ. Шу боисдан мустақиллик даврида Президентимиз ташаббуси билан аёллар ва болалар соғлиғи ҳақида қайғуриш, таълим ва тарбия масалаларига алоҳида эътибор қаратилди.

Қадимда аждодларимиз қиз узатиш, ўғил уйлантиришда бири-бирларининг етти пуштигача суриштиришган. Бундай ёндошув янги авлод келажагини таъминлашга замин яратган. Авлод наслини тоза сақлашга соҳибқирон Амир Темур ҳам катта аҳамият берган. "Ўғилларим, набираларим ва яқинларимни уйлантирмоқ ташвишида келин изламоққа эътибор бердим. Бу ишларни давлат юмушлари билан баробар кўрдим: насл-насабини, етти пуштини суриштирдим. Хос одамлар орқали саломатлигини аниқладим. Келин бўлмиш насл-насаби, одоб-ахлоқи, соғлом ва бақувватлиги билан барча қусурлардан ҳоли бўлсагина эл-юртга тўй-томоша бериб, келин туширдим".

"Аёл-миллат кўзгусидир". Чунки фақат соғлом, оқила, зукко аёлдангина эл-юрт фахрлана оладиган фарзандлар дунёга келади. Шу ўринда, оилавий муносабатларда аёлдан – она, рафиқа, уй бекаси сифатида ҳамда фарзандларни баркамол этиб тарбиялашда билим, соғлик, одоб-аҳлоқи, истеъдод, маънавий ва маданий савияси муҳим ўрин тутади.

"Аёл-миллат кўзгусидир". Чунки фақат соғлом, оқила, зукко аёлдангина эл-юрт фахрлана оладиган фарзандлар дунёга келади. Шу ўринда, оилавий муносабатларда аёлдан – она, рафиқа, уй бекаси сифатида ҳамда фарзандларни баркамол этиб тарбиялашда билим, соғлик, одоб-аҳлоқи, истеъдод, маънавий ва маданий савияси муҳим ўрин тутади. Соғлом авлод эса ота-онага бахт, оилага, жамиятга қувонч келтиради.

"Хотин-қизлар ва эркаклар тенг ҳуқуқли"лиги, жамиятнинг асосий бўғини ҳисобланган оилани мустаҳкамлаш, никоҳнинг барқарор бўлиши, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш, фарзанд тарбиясида ота-онанинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 46,- 63,- 64,- 65,- 66-моддаларида ўз ифодасини топган. Шунингдек, анъанага айланган ҳар бир йилнинг муайян номлар билан аталиши ҳам Ўзбекистоннинг ижтимоий адолат ва инсонпарварлик тамойиллари асосида ривожланаётганлигининг исботидир. Хусусан, 1997 йилнинг «Инсон манфаатлари йили», 1998 йилнинг «Оила йили», 1999 йилнинг «Аёллар йили», 2000 йилнинг «Соғлом авлод йили», 2001 йилнинг «Оналар ва болалар йили», 2002 йилнинг «Қарияларни қадрлаш йили», 2003 йилнинг «Обод маҳалла йили», 2004 йилнинг «Меҳр-мурувват йили», 2005 йилнинг «Сиҳат-саломатлик йили», 2006 йилнинг «Ҳомийлар ва шифокорлар йили» ва ниҳоят 2007 йилнинг «Ижтимоий ҳимоя» йили деб номланиши бир томондан давлатимизда кучли ижтимоий сиёсат олиб борилаётганлигидан далолат берса, иккинчи томондан бу ғоялар замирида инсон тақдири, келажак авлод, оила масалалари турганлигидан далолат беради.

Тадқиқотлар шуни кўрсатадики, аёллар таълимини танлаш асосан педагогик ҳамда тиббиёт соҳаси билан чекланади. Чунончи, қизлар кўпгина ўқитувчи кадрлар ва тиббиёт ходимларини тайёрлашга ихтисослашган ўқув юртларини танлайдилар, чунки бу касблар ўзларининг оилавий ҳаётида, болаларини тарбиялаш чоғида фойдали бўлади, деб тушунадилар. Бироқ қувонарли томони кейинги вақтда иқтисодиёт, экология, бизнес, халқаро муносабатлар ва ҳуқуқ каби соҳаларда ўрта махсус таълим олувчи қизлар сони ошиб бормоқда.

Ўзбекистонда қизларнинг таълим олиш имконияти кўп жиҳатдан демографик вазиятга ва аҳолининг фаровонлигига боғлиқ. Кўпгина ота-оналар, айниқса қишлоқ жойларда айрим моддий қийинчиликлар сабабли барча фарзандларининг билим олишлари учун уларга кенг шароитларни яратиб бера олмайдилар ва анъанавий равишда ўғилларнинг яхшироқ билим олишларини истайдилар.

Ҳар бир жамият, ҳар бир оиланинг вазифаларидан бири аёлларга истеъдод ва имкониятларини ҳаётга татбиқ этиши учун шароит яратиб беришдан иборат. Хотин-қизларнинг уй-рўзғор ва фарзанд парвариши билан ўралашиб қолиб кетиши биринчидан, унинг иқтисодий қарамлигини, иккинчидан, ҳақ тўланмайдиган, негатив меҳнат миқдорини оширади.

Оилада бола тарбиялашга бош-қош бўлиш билан бирга жамиятда ҳам маълум бир ишнинг бошида турган аёлни бир қўлда дунёни, бир қўлда бешикни тебратади дейишади. Айнан оилада ўзаро ҳурмат, меҳр-оқибат, ҳалоллик, меҳнатсеварлик, инсонпарварлик ва ватанпарварлик каби олий ахлоқий-маънавий сифатлар шаклланишида, авлоддан-авлодга етказилишида энг асосий тарбиячи ҳисобланган аёлларнинг маънавий баркамоллиги, теран дунёқараши, саводхонлиги муҳим ўрин тутади. Хотин-қизларни юқори маърифатга ошно қилишда, илм-фанга жалб этишда, уларнинг маданий савиясини юксалтиришда миллий қадриятларга таяниб иш олиб боришимиз даркор. Ўзбек хотин-қизларига хос хаё, ширинсўзлилик, бағрикенглик, кечиримлилик, камтарлик ва иффатлилик, бокиралик ва оқилалик сингари олижаноб фазилатларни шакллантириш, бу борада уйғун фаолият юритиш ниҳоятда муҳимдир.

Хотин-қизларимизга илм-фанда, маърифат ва таълим-тарбияда ўз фаолликларини намоён қилишларига кўмаклашиш, ижодий изланишлари учун моддий ва маънавий шарт-шароитлар яратиб бериш, уларни замонавий техника ва технологияларни ўзлаштиришга даъват этиш натижасида мавжуд камчиликлар бартараф этилади.

Доимо соғ-саломат бўлиб, оиласида меҳр, ишхонасида қадр топган аёлнинг хотири жам бўлади. Чиндан ҳам аёл - миллатнинг кўзгуси. Давлатимиз томонидан фуқароларимизнинг турмуш тарзини яхшилаш, хотин-қизларимизнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш юзасидан қатор қонунлар қабул қилинмоқда. Бу эса, аёллар ташкилотларининг давлат ва бошқа жамоат ташкилотлари билан ҳамкорликда аёлларга оид дунёда мавжуд ижтимоий муаммоларни ҳал қилишда фаоллигини янада кучайтиради. Мамлакатимизда жамиятнинг муҳим тадбирларида, қонун лойиҳалари муҳокамасида, сайлов жараёнларида аёлларнинг иштирок этиши, уларнинг умумий, ҳуқуқий ва сиёсий маданиятини ошириши ва аёлларнинг хизматда юқори лавозимларни эгаллашларига барча имкониятлар яратилган.

МАЪНАВИЯТ

ТОШКЕНТ ШАҲРИНИНГ 2200 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

Қадимий Шош талабалар нигоҳида

«Ёшлик» талабалар шаҳарчасининг Маънавият ва маърифат марказида талабалар ўртасида «Шаҳримиз тарихини биласизми?» мавзуида интеллектуал ўйин ўтказилди. Тошкент шаҳрининг 2200 йиллигига бағишланган тадбирда талаба-ёшлар қадимий Шошнинг бугунги куни, унинг тарихини нечоғлик яхши билишларини намойиш этишди. Тошкентнинг асрлар давомида ривожланиб келаётгани, қанчадан-қанча тарихий босқичларни босиб ўтгани ва тарих зарварақларида унинг номи мангу қолажаги алоҳида таъкидланди.

— Айни пайтда шаҳарчада 12 мингдан ортиқ пойтахтдаги турли олий ўқув юртларида таҳсил олаётган талаба-ёшлар истиқомат қилади,- дейди «Ёшлик» талабалар шаҳарчаси Маънавият ва маърифат маркази директорининг ўринбосари Азизбек Нишонов. — Барча тошкенликлар сингари бизлар ҳам азим Тошкентнинг 2200 йиллик тўйига катта тайёргарлик кўряпмиз. Бугунги ўтказилаётган ўйин ҳам худди шунга бағишланди.

Ўйин давомида талаба-ёшлар ижросидаги турли қўшиқ ва рақслар йиғилганларга байрамона кайфият улашди.

Хуршид НЕЪМАТОВ,
«Туркистон-пресс»

МАФКУРА

Ҳазрат Алишер Навоий инсон моҳиятини "Сувайдо" ибораси орқали талқин этади. Жумладан, Навоий хулосаларига кўра инсон юрагининг ўртасида "Сувайдо" деган нуқта бўлармиш. Ҳар бир киши ана шу нуқта – туйнук орқали оламга қараб, кўз орқали уни кўрар эмиш. Ана шу нуқта инсон феъл-атворини, маънавий қиёфасини кўрсатадиган муҳим ўлчов вазифасини бажарар эмиш. Кимгадир у ғараз, кимгадир ҳавас, яна бошқа бир одамда ҳасад, бошқасида эса меҳр-муҳаббат туйнуги ҳисобланармиш. Ёки, аксинча, лоқайд ва бефарқ ҳам бўлиш мумкин.

Мафкуравий иммунитет ва ғоявий курашчанлик фазилатлари

Нарзулла ЖЎРАЕВ,
сиёсий фанлар доктори,
профессор

Воқеа ҳодисаларга бефарқлик, жамият ишига аралашмаслик, ўз истиқболига ва иқболига лоқайдлик ҳар қандай одамнинг инсоний имкониятларини чеклаб қўяди, натижада фаол ҳаётий позиция барҳам топади, кишида руҳий синиқлик, маънавий тушкунлик, тобеълик ва мутеълик иллатлари чуқур илдиз отади. Натижада руҳий жиҳатдан майиб-мажруҳ, маънавий жиҳатдан ношуд-нотавон кишилар жамияти шаклланиши мумкин. Ана шундай жиддий маънавий-ижтимоий ҳолатни назарда тутиб, донишмадлардан бири "Душманингдан қўрқма, зўр бўлса, сени ўлдиради. Дўстингдан қўрқма, манфаат тўғри келганда сенга сотқинлик қилиши мумкин. Лоқайдлар ва бетарафлардан қўрқ. Улар мавжуд экан ҳаётда ўлим билан сотқинлик яшайверади",-деган эди. Айнан ана шу лоқайдлик ва бетарафлик, воқеа-ҳодисаларга муносабат билдирмаслик миллий тараққиётнинг кушандаси, жамият ривожланишининг ҳатарли тўсиғи ҳисобланади. Кучли мафкуравий иммунитетга ва ғоявий курашчанлик фазилатларига эга бўлган ҳар қандай шахс ана шундай иллатлардан фориғ, жамиятда ўз ўрни ва мавқеига эга бўлган инсон сифатида ўзини намоён этади. Биз ана шундай маънавий жиҳатдан қудратли, ахлоқий жиҳатдан баркамол, маърифий жиҳатдан юксак савияли, ўзини, ҳаётини, оиласини ва яхлит жамиятни асрай биладиган, ҳимоя қила оладиган, уни ривожлантиришга қодир бўлган шахсни етиштиришдан иборат.

Ана шу ерда корейс сериалларидан бир эпизодни мисол қилиб келтирсак мақсадга мувофиқ бўлади. Етти-саккизта корейс йигит-қизлари АҚШнинг Гарвард университетига ўқишга борадилар. Бир куни медицина факультетида ўқиётган қиз ҳуқуқшунослик факультетида ўқиётган йигитнинг олдига келади. Йигит катта аудиториянинг охирги партасида дунёни унутиб, китоб ўқиётган пайтда қиз унинг боши устига бориб қолганини пайқамайди. Қиз эркаланиб, йигитнинг бўйнидан қучиб, бошини партага ишқалаётган пайтда эшикдан ёши саксонларга борган қари профессор кириб келади ва энсаси қотади. "Осиёча ахлоқсизлик!" дейди-да, зарда билан чиқиб кетади. Шу пайтда йигит сапчиб ўрнидан туради, "Ҳозир унга кўрсатаман, қанақа ахлоқсизликни" дейди. Қиз уни қанча юпатмасин, кўнмайди. "Агар сен ахлоқсизсан, деганида эди, мен ундан кечирим сўрашим мумкин эди. "Осиёча ахлоқсизлик" дедими, бу демак, ирқчиликка киради. Бутун Осиё минтақасидаги неча миллиардлаб одамни ҳақорат қилди. Мен уни кечира олмайман", дейди.

Бу ерда мафкуравий иммунитет миллий ория, шахсий қадр-қиммат ва нафсониятдан устун шаклда намоён бўлмоқда. Ғоявий курашчанлик туйғуси эса ҳар қандай воқеа-ҳодисага ўз вақтида муносабат билдиришга даъват этмоқда.

Юқоридаги кинодан яна бир эпизод. Ўша йигит-қизлар бир-бири билан чуқурроқ танишгани кафега борадилар. Уларнинг тамойилига кўра, ҳар бир киши олдин Ватанини, кейин ўз исмини айтиши керак экан. Талабаларнинг ҳар бири ўрнидан туриб, "Мен кореяликман, мен фалончиман" дейди. Шуларнинг орасида битта яхши ўқимайдиган талаба бўлади. У ҳам туриб, "Мен кореяликман" деб исмини айтади. Ҳамма ўзини таништириб бўлгач, аълочи талабалардан бири фанлардан яхши ўзлаштирмайдиган талабага қатъий қилиб, "Сен "беш" баҳога ўқимагунингча отингни айтишинг мумкин, бироқ "Корея" деган сўзни тилга олмайсан" дейди.

Демак, ҳар қандай шахс қанчалик алоҳида ва бетакрор қадрият бўлмасин, Ватан қадрияти ундан устун туради. Зотан, ҳар бир шахс ўзи учун қадрият, Ватан эса бутун бир миллат, халқ, унинг улкан тарихи ва келажаги билан боғлиқ бўлган олий қадрият бўлганлиги учун ҳамма нарсадан устун туради. Иккинчидан, ушбу ҳолат фуқаро қалбидаги мафкуравий иммунитет қай даражада кучли ва таъсирчан, ҳозиржавоб ва курашчан эканлигини яққол кўрсатади.

Бугун комил инсонни тарбиялаш, баркамол шахсни шакллантириш борасида кенг миқёсли ишларни амалга ошираркэанмиз, биз бевосита ҳар бир инсон қалбидаги ана шу нуқтани мўлжалга олмоғимиз лозим. Мафкуравий иммунитет ёки ғоявий курашчанлик фазилати бизнинг назаримизда худди ана шу нуқтада жойлашган. У кимдадир уйғоқ, курашчан, беҳаловату безовта бўлса, кимдадир мудроқ, тамбал, бефарқ ва лоқайддир. Бизнинг вазифамиз ана шу мудроқ иммунитетни уйғотиш, шакллантириш асосида жамият ишига дахлдор, миллат тақдирига тақдирдош, Ватан истиқболи учун жавобгар шахсни шакллантиришдан иборат. Бунинг учун мафкуравий иммунитетнинг вазифасини аниқлаб олмоғимиз лозим. Бизнингча у қуйидагилардан иборат:

- муносабат билдириш, таъсир этиш, йўналтириш, жавобгарлик ҳиссини уйғотиш, дахлдорлик туйғусини ошириш, сафарбарликка даъват этиш.

Ана шу йўналишларда мафкуравий иммунитетнинг вазифалари, яъни инсонни маънавий-руҳий мудроқликдан уйғотиш, ҳар қандай воқеликка муносабат билдира олиш, унга таъсир кўрсатиш, жамият ва умуммиллий тараққиёт учун жавобгарлик ҳиссини, дахлдорлик туйғусини намоён этиш орқали ўзини ўзи умуммиллий манфаат йўлида йўналтира олиш, сафарбар эта билиш фазилатларини ёркин намоён қилишни тақозо этади.

Мафкуравий иммунитет ва ғоявий курашчанлик фазилатлари асосан тўрт йўналишда ўз ифодасини топади. Улар энг аввало огоҳлик, ҳушёрлик, сезгирликни тақозо этади. Ҳушёр одам, сергак ва тийрак киши оламга бефарқ қарамайди. Атроф муҳитни зийраклик билан кузатади. Бунинг учун, албатта, етарли даражада билимга эга бўлиш, воқеа-ҳодисалар моҳиятини тўғри тушуниб, тўғри баҳолай билиш салоҳиятига эга бўлмоқ лозим. Етарли даражадаги билимни миллий ва умуминсоний қадриятларга содиқлик, ижтимоий-сиёсий ва маънавий ҳаётда аниқ мақсадга эгалик хислари шакллантиради. Ана шу тарзда, демак, мафкуравий иммунитет ва ғоявий курашчанлик фазилатлари шаклланади ва кишини аниқ мақсадга йўналтирилган тарзда ўзини барча имкониятларини сафарбар этишга, курашчанлик ҳолатига киришга олиб келади.

Мафкуравий иммунитетни ҳосил қилишнинг асосий кўринишлари энг аввало юрт тинчлигини сақлаш, тарихий хотирага эгалик хисси, Ватанга садоқат, ўзликни англаш туйғуларида ўз аксини топади. Бундай фазилатга эга бўлган шахс энг аввало мустақил фикрлайдиган, ўз куч ва имкониятларига қатъий ишонадиган, ислоҳотлар моҳиятини чуқур тушунган ва мустақилликни олий қадрият даражасида англаган одамдагина пайдо бўлиши мумкин. Бундай шахс "Ана шу Ватан меники, Ватан бу - мен. Чунки шу Ватанда, шу азиз тупроқда аждодларим ҳоки ётибди, уларнинг муқаддас руҳи менинг жисмимда, жонимда, қонимда яшаяпти, уни асраш, авайлаш ва келгуси авлодга бус-бутунлигича етказиш менинг ўтмиш аждодларим олдидаги бурчим, келгуси авлодлар олдидаги муқаддас вазифам", деган фикр билан яшайди.

Кучли мафкуравий иммунитетга эга бўлган шахсда табиий равишда иммунитетнинг фаол ҳолати, ғоявий курашчанлик туйғуси ўзини ёркин намоён этади. Бундай одам безовта-ю беором, беҳаловат яшайди. Ғоявий курашчанлик фазилатлари энг аввало тажовузкор таҳдидларга, маънавий-мафкуравий курашларга тайёрлик, глобаллашувнинг салбий кўринишларига муросасизлик, диний экстремизм ва халқаро терроризмнинг моҳиятини чуқур англаш, маданиятлараро интеграция ёки "оммавий маданият" таҳдидига қарши тура оладиган аниқ ғоявий ва мафкуравий таянчга эга бўлмоғи лозим.

Инсон қалбидаги мафкуравий иммунитет ва ғоявий курашчанликни оширишда, албатта, **қадриятларнинг** ўрни катта. Ҳар бир шахс ўзининг тасодифий эмаслигини, бу кенг ва серқирра ҳаётда муаллақ мавжудод эмаслигини, унинг аждодлари буюк, улкан ва маҳобатли маданий-тарихий меросга ворис эканлигини англамоғи, истиқболи олдида эса масъул эканлигини чуқур тушунмоғи лозим. Бунда миллий ва умуминсоний қадриятларни етарлича ўрганиш муҳим аҳамиятга эга. Жумладан, қадриятлар тизимига кирган миллий ахлоқ-одоб, урф-одат ва анъаналар, амалий фаолият билан боғлиқ бўлган меъёрлар, ижтимоий ҳамкорлик, кишиларнинг ёши, касби, жинси, ирқий хусусиятларини инобатга олиб муносабатда бўлиш, диний ва дунёвий қадриятлар туркумини бир-бирига боғлиқ ҳолда, бир-бирини тўлдириб борадиган шаклда амалга оширишни тақозо этади.

Бунда, албатта, миллий маданият ва санъатни чуқур тушуниш, маросимлар ва байрамлар орқали мафкуравий иммунитетни кучайтириш омилларидан фойдаланиш муҳим аҳамият касб этади. Жумладан, халқ ижоди намуналари, санъат турлари, миллий кийиниш, миллий байрамлар, яъни Наврўз, Мустақиллик, Хотира ва қадрлаш куни, Ватан ҳимоячилари куни сингари маънавий-маърифий омиллардан унумли фойдаланишга тўғри келади.

Яна бир нарсага алоҳида эътибор бериш лозим. Ҳар қандай жамиятда бунёдкор, тараққиётга даъват этувчи, миллий ўзликни англашга чақирувчи омиллар билан бирга вайронкор ва бузғунчи ғоялар ҳам мавжудки, унга бефарқ қараш мумкин эмас. Хусусан, ахборот хуружи авж олаётган, ахборот-психологик таҳдид глобаллашиб бораётган бир шароитда **"ғояга қарши ғоя, фикрга қарши фикр, жаҳолатга қарши маърифат"** тамойили ҳар бир фуқаронинг феъл-атворида, турмуш тарзида даъваткор ва таъсирчан воситага айланмоғи лозим. Хусусан, ҳали-ҳамон онгу шууримизда сақланиб қолган коммунистик мафкура, ижтимоий ҳаётнинг турли босқичларида ўзини намоён этаётган космополитизм, буюк давлатчилик шовинизми, ирқчилик, фашизм, панисломизм, агрессив миллатчилик ва қолаверса, маҳаллийчилик иллатларига қарши тура оладиган, умуммиллий манфаатга хизмат қиладиган мафкуравий иммунитетни, ғоявий курашчанлик фазилатларини ривожлантирмоғимиз лозим.

Инсонга ғоявий таъсир этиш омиллари хилма-хилдир. Жумладан, ғоявий таъсирда вақт омили алоҳида аҳамиятга эга. Бу бевосита ўқиш вақти ва бўш вақт билан боғлиқ бўлган воқеликдан иборат. Ғоявий таъсир йўналишлари эса ақлий, руҳий, ахлоқий, меҳнат ва эстетик омиллардан иборат. Ғоявий таъсир этиш шакллари ҳам таъсири, миқёси ва кўламига қараб индивидуал, жамоавий ва оммавий йўналишларда бўлиши мумкин. Демак, айрим ҳолларда алоҳида-алоҳида талабалар билан якка тартибда ғоявий таъсир ўтказишга, маънавий-маърифий ишларни олиб боришга тўғри келса, жамоавий шаклда маълум бир жамоа тўпланган жойда амалга ошириш мумкин. Ғоявий таъсир этишнинг оммавий шакли эса бевосита оммавий ахборот воситалари орқали тўғридан-тўғри бутун жамиятда тарғибот-ташвиқот ишларини олиб боришни қамраб олади.

Ғоявий таъсир этиш тамойиллари бизнингча қуйидагилардан иборат:

- узлуксизлик,
- тизимлилик,
- комплекс ёндашув.

Дарҳақиқат, мафкуравий иммунитетни уйғотиш ва ғоявий таъсирчанликни кучайтиришда доимий равишда узлуксиз тарзда иш олиб борилмаса, маънавий-маърифий фаолият шаклланган тизимга эга бўлинмаса аниқ натижага эришиш мушкул. Ҳар бир инсон алоҳида ва тўлақонли тизим экан, унинг ана шу серқирра, ранг-баранг ва зиддиятли оламига мос равишда ғоявий таъсир комплекс тарзда, кенг миқёсли, инсон оламини яхлит ҳолда қамраб олган шаклда олиб борилмоғи лозим. Бу вазифа биздан яна учта ўзига хос вазифани ҳал этишни тақозо этади.

Биринчиси – таъсирчанлик. Бизнинг ҳар бир сўзимиз таъсирчан, жозибали, тингловчи қалбини жунбушга келтирадиган, унинг онгу шуурида мустаҳкам ўрнашадиган, феъл-атворини яхшилик сари буришга таъсир ўтказадиган бўлмоғи лозим.

Иккинчиси – ҳозиржавоблик. Маълумки, ахборот хуружи авж олаётган бир пайтда тингловчини ҳайратда қолдириш осон эмас. Хусусан, талаба ёшларнинг кенг имкониятларини, интернет тизимидан фойдаланишга бўлган катта қизиқишини назарда тутсак, ғоявий-тарбиявий ишларда ҳозиржавоблик, бугуннинг гапини айта олиш, бугуннинг муаммосига объектив ёндоша олиш, тингловчини бунга ишонтира билиш алоҳида тайёргарликни ва қобилиятни, юксак билимлар савиясини тақозо этади.

Учинчиси – конкретлилик. Фикрларимиз аниқ, лўнда, тингловчи онгига тез кира оладиган, қалбини забт эта биладиган бўлмоғи лозим. Кўпсўзлилик аудиторияни зериктириб қўяди. Ҳозирги тезкор ва шиддатли замон таъсирида шаклланаётган ёшлар руҳиятини эгаллаш учун қисқа, аниқ, лўнда ва исбот талаб қилмайдиган хулосалар билан минбарга чиқиш самара бериши мумкин, холос.

Бу ўз-ўзидан жуда катта билим, замонавий жараёнлардан хабардорлик ва улар моҳиятини чуқур тушунганлик, мавжуд фикр ва хулосаларни етарли даражада жозибадор қилиб етказа олиш тажрибасини тақозо этади. Демак, нотиқлик санъати, сўз жозибаси муҳим омил бўлиб хизмат қилади.

ТЎҒРИ СЎЗ

Сардоба

уни ким бунёд қилган ва бугун унга ким масъул?

Аждодларимиздан бизга мерос бўлиб қолган осори-атиқаларда инсоннинг энг нозик туйғулари, теран ақли, жаҳонни лол қолдирган санъатини кўриб ҳайратдан қотиб турган битта мен эмаслигимни ўйлаб турардим. Эҳ-ҳе, бу ерларга кимлар келиб, кимлар кетмаган. Имоним комил, меҳмон обида қаршисида жуда чуқур хаёлларга чўмган, бу гумбазни тиклаган халқнинг усталарига таҳсинлар ўқиган.

Пардабой ТОЖИБОЕВ,
"Milliy tiklanish" мухбири

Сирдарё вилояти, Сардоба туманидаги Гумбаз қишлоғида ўтган-кетганларга мозийдан муждалар айтиб турган кўҳна сардобани кўриб юқоридаги туйғулар оғушида қолдим. Энг аввало мени гумбазнинг нақадар аниқ, фавқулодда яратилган геометрик ҳолати лол қолдирди. Унда ижодкор инсон қиёфаси, унинг ички дунёси бор.

Ўзбек қомусининг кафолат беришича Бухоро хони Абдуллахон Тошкент, Сайрам, Туркманистон, Балх, Фарғона, Хоразм, Бадахшон вилоятларида ҳукмронлигини ўрнатади. Суғориш иншоотлари, кўприклар, карвонсаройлар қуради. Жаҳондаги мамлакатлар билан алоқа боғлайди. Бу режаларни амалга оширишда бунёд этган сардобалари хос навкарларини оби-ҳаёт билан таъминлашда муҳим роль ўйнаганини сезиш қийин эмас. Бизни суғориш тарихи ҳақида ўйлашга мажбур этиб турган сардобанинг цилиндр шаклида қурилгани, унинг диаметри яқин 30 метрни эгаллаши, юқорига қараб кичрайиб боргани, ниҳоят гумбаз шаклида қуриб қудуққа қуёш нури туширмаслиги, сувнинг парланиб, ифлос бўлишига йўл қўймаслиги, юқори қисмидаги 3 та туйнукдан ғира-шира нур тушиб туриши ҳаммаси аждодларимиз ичимлик сувини нақадар эъзозлаганини исботлаб турибди. Сардобанинг ўртасидан қазилган қудуқнинг чуқурлиги 20-25 метр бўлган. Пишиқ ғишт билан ўралиб кўтарилган сардоба деворларини тиклашда оқ ганчдан фойдаланилганини кўриш мумкин. Ҳайратланарли жойи шундаки орадан беш аср ўтса ҳам бу қурилиш хомашёсига зарар етмаган.

Авжи саратонда, бийдай чўл ҳудудида бир коса қудуқ суви тутганга нима деган бўлардингиз?! Яратганга шукр қилиб, сув берганни дуо айлаб, йўлингизни давом эттирардингиз! Ҳа, аждодларимиз томонидан бунёд этилган сардобалар ана шундай савобга молик вазифани бажарганлар. Тарихнинг гувоҳлик беришича бундай иншоотлар икки дарё ўртаси — Мовароуннаҳрда 14 та бўлган. Буюк ипак йўлларида ҳаракатланувчи карвонларга йўл берган. Сайёҳлар сардобалар туфайли жон сақлаганлар. Карвонсаройларда тунаганлар. Сув соладиган мешларини, кўзаларини оби-ҳаёт билан тўлдириб, манзилларига интилганлар. Аждодларимизнинг яратган бундай санъат намуналари диний ёрлиқ ёпиштирилиб, бузиб ташлангани ҳақида маълумотларни эслаб куйинасан киши. Ўтган асрнинг 80 йилларида Жиззах шаҳрида Ўрда ҳудудидаги сардобанинг бузиб ташланганини, деворлари бульдозер билан текислангани, ғиштлари бузиб кетилгани, қолдиқлари ахлатхоналарга ташлангани ҳақида гапириб беришганди.

Ўша сардобанинг тагида оқар сув, табиий булоқ бор экан,- деган суҳбатдошим, профессор Ўрол Носиров. - Димланган сув бир неча кун отилиб ётди. Кейин қуриб қолди. Тарихга бўлган нотўғри муносабатнинг фожеаси шу-да!

Биз ҳар бир қадамини эҳтиёткорлик билан кузатаётган сардоба кейинги йилларда икки марта таъмирланган. Атрофига дарахтлар ўтқазилган. Лекин бу таъмирлашларга ҳам мана 7-8 йил бўлаяпти. Шу орада сардоба яна таъмирталаб ҳолатга тушиб қолганини ҳис қиласан киши. Сардобанинг ичига ёткизилган плиталар ёмон аҳволда. Унинг ўртасидаги қудуқ нураб, ғиштлари кўчиб кетган.

Ғишт деворларга масаланинг моҳиятини тушунмайдиган тарбиясизлар томонидан ҳар хил сўзлар ёзиб ташланган. Қоғоз парчалари, елим идишлар чиқиндилари, тамаки қолдиқлари... Сардоба атрофига ўтқизилган тошлар орасидан ўсиб чиққан ўт-ўланлар мувозанатни бузиб турибди?! Сардоба деворларида синиб тушган ғиштлар, нураб кетган ганчлар бор. Айниқса, сардоба устига табиат таъсирида қўнган гард-тупроқлар устида ўсган ўсимликларни кўриб юрак ачишади. Улар гумбазни нуратади, ғиштларга, ганчларга салбий таъсир кўрсатади. Девор орасида илдиз отиб, ғиштларни жойидан қўзғатади. Наҳотки, ҳар йили гумбазни мана шундай гардлардан тозалаб, ювиб, уни чиннидай ярқиратиб қўйиш мумкин эмас. Ҳар бир ғишти тарих, тупроғи олтин бўлган сардобанинг тарихи ҳалигача аниқланиб, унга лавҳа сифатида ўрнатиб қўйилмагани кишини ажаблантиради. Мен шу қишлоқ аҳолисининг кўпчилигидан гумбазнинг тарихини сўрадим, лекин бирорта жўяли жавоб эшитмадим. Ҳаттоки, қишлоқ ҳудудидаги Абдулла Қаҳҳор номли мактаб ўқитувчилари ҳам бу ҳақда ҳеч нарса билишмайди. Ёнгинангда тарихнинг буюк мўъжизаси қад растлаб турса-ю, сен бефарқ бўлсанг, ўтмишинг билан фахрланишни билмасанг, алам қилмайдими? Эҳтимол, сардобанинг деворларига пичоқ билан ўйиб ёзганлар мана шу мактаб ўқувчиларидир?! Тарихий меросимизнинг қадрига ҳатто катталар етмаганидан кейин шундай ғайритабиий ишлар бўлади-да?! Сардоба туманидаги тарихий обидалар, осори-атиқаларни муҳофаза қилишга мутасадди бўлган ходимлар, сардобанинг тарихини, ким томонидан қурилганини, муҳофазага олинганми, олинмаганми, ҳамма-ҳаммасини аниқлаб, гумбаз олдига лавҳа ўрнатишлари шарт!

Сардоба туманидаги тарихий обидалар, осори-атиқаларни муҳофаза қилишга мутасадди бўлган ходимлар, сардобанинг тарихини, ким томонидан қурилганини, муҳофазага олинганми, олинмаганми, ҳамма-ҳаммасини аниқлаб, гумбаз олдига лавҳ ўрнатишлари шарт! Токи бу ерга келаётган меҳмон қандай улуғ обида олдида турганини ҳис қилсин! Яна бир таклиф, Сардобага жавобгар, уни муҳофаза қиладиган, санитария талабларига жавоб берадиган, керак бўлса осори-атиқа ҳақида тўлиғича маълумот бера оладиган мутахассис тайинлаш керак.

Миллий қадриятларимиз ва тарихий обидаларни асраб-авайлашни ўз дастурий мақсадлари сифатида белгилаган партиямизнинг туман кенгаши аъзолари ҳам бу ишда бош-қош бўлиб, ташаббус кўрсатишлари лозим. Токи, партия ташкилотлари жойларда ўз тарафдорларини кўпайтиришни истар эканлар — буни хайрли ва эзгу ишларда ибрат кўрсатиш орқали амалга оширишлари керак. Шундагина сўз ва иш бирлигини таъминлаган бўладилар. Токи бу ерга келаётган меҳмон қандай улуғ обида олдида турганини ҳис қилсин! Яна бир таклиф, сардобага жавобгар, уни муҳофаза қиладиган, санитария талабларига жавоб берадиган, керак бўлса осори-атиқа ҳақида тўлиғича маълумот бера оладиган мутахассис тайинлаш керак. Табиат қўйнидаги бундай тарих мўъжизасидан самарали фойдаланиш йўлларини қидириш лозим. Аждодларимиздан қолган осори-атиқаларнинг моҳиятини ўсиб келаётган ёш авлодга тушунтирайлик! Экскурсиялар уюштирайлик. Уларнинг атрофини ободонлаштириб, ҳурмат ва эҳтиром ҳисларини уйғотайлик! Бу сардоба бизга аждодларимиздан мерос экан, биз ҳам унга гард юқтирмай келгуси авлодларга етказиб беришга масъулмиз.

ИСЛОҲОТ

Тадбиркорлик

аҳоли турмуш даражасини оширишнинг муҳим омили

Ўзбекистон Республикаси ижтимоий-иқтисодий сиёсатининг асосий йўналишларидан бири аҳоли турмуш даражасини оширишнинг муҳим омили сифатида кичик бизнес ҳамда хусусий тадбиркорликни янада ривожлантириш ҳисобланади.

Султонбек АҲМЕДОВ, тадқиқотчи

Ҳозирги кунда бутун жаҳон бўйлаб давом этаётган молиявий-иқтисодий инқироз мазкур йўналишнинг янада долзарб аҳамият касб этишига туртки бўлмоқда. Кичик бизнеснинг бозор конъюнктураси ва истеъмолчилар талабининг ўзгаришига мослашувчанлиги аҳоли даромадининг ошишида ва янги иш ўринларининг яратилишида муҳим восита бўлиб хизмат қилмоқда.

Шундан келиб чиққан ҳолда, айтиш мумкинки, мамлакатимиздаги тадбиркорликни ривожлантириш билан боғлиқ хатти-ҳаракатлар тизимли асосда ва кетма-кет амалга оширилмоқда, ҳукумат томонидан муҳим масалалар бўйича муайян чора-тадбирлар қўлланилмоқда. Жумладан, хусусийлаштириш жараёнлари жадаллашмоқда, текширувлар сони кескин қисқармоқда ҳамда санкция беришда суд механизми жорий этилдики, натижада рўйхатга олиш жараёни ва статистик ҳисоботлардаги вақтинчалик молиявий харажатларнинг сони қисқарди.

Мазкур жабҳада ўз вақтида қабул қилинган чора-тадбирлар натижасида сифатли ижобий ўзгаришларга эришилди. Сўнгги икки йил давомида рўйхатга олинган кичик бизнес субъектларининг сони 13% га ошиб, деярли 430 минг кишига етди. ИЯМдаги кичик ва хусусий бизнес (КХБ)нинг улуши 42,1% дан 48,2%га ошди. КХБдаги бандлик кўрсаткичи аҳоли умумий бандлигининг 72% дан ошиб кетди.

Маҳаллий бозорларни истеъмол маҳсулотлари билан тўлдириш ва ташқи бозорга экспорт қилиш учун рақобатбардош маҳсулотлар ишлаб чиқаришни ташкиллаштиришга кўмаклашиш мақсадида ҳар йили кенг миқёсда ўтказиладиган агросаноат соҳасидаги минитехнологиялар кўргазмаси КБ ривожланишини мувофиқлаштириш бўйича ҳукумат томонидан қабул қилинган чора-тадбирларнинг ёрқин мисоли бўлиб хизмат қилади.

Бундан ташқари, меҳнатга лаёқатли ёшдаги аҳолининг тез суръатларда ўсиши билан боғлиқ Ўзбекистоннинг демографик хусусиятини инобатга олсак, аҳолини иш билан таъминлаш масаласи долзарб аҳамият касб этади. Бу ўринда маиший хизмат кўрсатиш, уй меҳнатининг турли шаклларини жорий қилиш ва қишлоқ хўжалигида чорвачиликни ривожлантиришни рағбатлантиришга катта эътибор қаратилмоқда.

Масалан, ўтган 2008 йили 660 мингдан ортиқ, шу жумладан, кичик бизнес соҳасида – 370 мингдан ортиқ, сервис ва хизмат кўрсатиш соҳасида – қарийб 220 минг, уй меҳнати учун – 98 минг янги иш ўринлари яратилди. Бу, ўз навбатида, алоқа, ахборотлаштириш, молия ва банк соҳалари, транспорт, автомобиль ҳамда маиший техникаларни таъмирлаш бўйича хизматларни ривожлантиришнинг юқори суръатларига эришишга кўмаклашди. Хусусан, охирги тўрт йил мобайнида йилига ўртача 50% га ортаётган ахборот-коммуникацион технологиялар соҳасидаги хизматларни сезиларли равишда тараққий этганлигини кўрсатиб ўтиш мумкин. Бунинг натижасида хизмат соҳаларининг ИЯМдаги улуши 2007 йилги 42,5% дан 2008 йили 45,3% га ошди.

Шу билан бир қаторда, КХБ субъектларини қўллаб-қувватлаш мақсадида 2009 йили саноат соҳасида фаолият юритаётган кичик корхоналар учун ягона солиқ тўловлари ставкалари 8% дан 7% га пасайтирилди, шу вақт мобайнида молиявий, маиший ва бошқа турдаги хизматлар кўрсатиш билан шуғулланувчи микрофирма ва кичик корхоналар уч йил муддатга ягона солиқ тўловларидан озод қилинди. Шунингдек, микрофирма ва кичик корхона таъсисчилари ҳамда нодавлат хўжалик субъектларининг дивидентлари инвестицияларга йўналтирилган ва аввал олинган кредит ҳисоби воситаларининг бир қисми сифатида 5 йил муддатга солиқ тўловидан озод этилди.

Лекин, шу билан бирга, тадбиркорлик соҳасини сифат жиҳатидан ривожлантириш борасида айрим муаммолар сақланиб қолмоқда.

Муаммоларнинг биринчи гуруҳига кичик бизнеснинг қишлоқ хўжалиги йўналишини мисол тариқасида келтириш мумкин. Хусусан, тадбиркорлик билан амалда шуғулланувчи субъектларнинг ярмидан ортиғини фермер хўжаликлари ташкил этса, КХБ билан шуғулланувчиларнинг фақатгина 10% саноат соҳасида фаолият юритмоқда.

Шунингдек, аксарият КБ субъектлари фаолиятидаги нисбатан кам самарадорликни таъкидлаш жоиз. Умумий аҳоли бандлигининг 72% ини тадбиркорликнинг КБ секторида фаолият юритувчилар ташкил этишига қарамасдан, уларнинг ИЯМдаги салмоғи атиги 48,2% ни ташкил этмоқда. Ушбу ҳодиса сармоя йиғиш учун бўлган даромад ва меҳнат унумдорлигининг паст даражаси билан характерланади.

Шу билан бирга, кичик бизнес субъектлари ташқи иқтисодий фаолиятининг статистик маълумотлари уларнинг ташқи иқтисодий соҳадаги унча катта бўлмаган улушидан далолат беради. 1,3 млрд. доллар миқдоридаги экспорт ҳажми ёки умумий экспорт ҳажмининг 14,8 фоизи, шунингдек, 1,7 млрд. доллар миқдоридаги импорт ҳажми ёки республика умумий импортнинг 33,3 фоизи каби кўрсаткичлар ҳам юқоридаги фикрни тасдиқлайди.

Умуман олганда, шуни таъкидлаш лозимки, тўпланган тажрибалар ва келтирилган макроиқтисодий кўрсаткичлар бандлик муаммоси ҳамда аҳолининг даромадларини ошириш каби ижтимоий-иқтисодий характердаги муҳим масалаларни ечишда кичик тадбиркорликнинг анча аҳамиятли ролидан гувоҳлик беради.

Шу билан боғлиқ ҳолда хизмат кўрсатиш ва бандлик соҳаларининг салмоғини ривожлантиришдаги барқарор тенденциялар шароитида Ўзбекистон Республикаси ҳукумати томонидан 2010 йилга бориб кичик тадбиркорлик улушини ИЯМ ҳажмининг ярмидан кам бўлмаган миқдорига етказиш белгиланган.

ЖАРАЁН

НИГОҲ

Изчиллик

ҳар қандай инқирознинг олдини олиш кафолатидир

Халқаро молиявий-иқтисодий инқироз жаҳоннинг йирик ривожланган давлатларини ҳам шошириб, қийин аҳволга солиб қўйди. Хабарингиз бор, жаҳон молиявий инқирози Америка Қўшма Штатларида ипотека кредити тизимида рўй берган танглиқдан бошланган эди. Сўнгра бу жараённинг миқёси кенгайиб, унинг оқибатида йирик банклар ва молиявий тузилмаларнинг ликвидлик, яъни, тўлов қобилияти заифлашиб, молиявий инқирозга айланиб кетди. Дунёнинг етакчи фонд бозорларида энг йирик компаниялар индекслари ва акцияларининг бозор қиймати ҳалокатли даражада тушиб кетишига олиб келди.

Ҳамдам НИЁЗОВ, ЎзМТДП МК Ижроия қўмитаси девони етакчи мутахассиси

Буларнинг барчаси, ўз навбатида, кўплаб мамлакатларда ишлаб чиқариш ва иқтисодий ўсиш суръатларининг кескин пасайиб кетиши билан боғлиқ ишсизлик ҳамда бошқа салбий оқибатларни келтириб чиқарди. Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози дунёнинг кўплаб давлатларига жиддий таъсир кўрсатаётган бугунги кунда мамлакатимиз иқтисодиётида барқарор ўсиш суръатлари қайд этиляпти. Бунинг асосий сабаби юртимизда Президентимиз раҳнамолигида амалга оширилаётган изчил ислоҳотлар, бу каби қалтис вазиятларда тўғри йўл тутилиши ва Ўзбекистон ўз тараққиёт моделининг самарасидир. Ўзбекистоннинг инқирозга қарши чоралар дастурида мамлакат иқтисодиётини янада ривожлантириш ва халқимиз турмуш даражасини юксалтиришнинг асосий тамойиллари ва устувор вазифалари аниқ белгиланган. Кўзда тутилганидек, йирик компанияларга 55 миллиард сўм, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларига эса салкам 45 миллиард сўм миқдорида кредит ажратилгани сўзимиз исботидир. Шу билан бирга, вақтинчалик қийинчиликларни бошдан кечираётган корхоналар молиявий имтиёздан баҳраманд бўлаётгани айни муддаодир. Ўзбекистоннинг иқтисодиёт соҳасидаги бундай сиёсати таниқли хорижлик экспертлар ва дунё жамоатчилигининг ҳам эътирофига сазовор бўлмоқда. Ушбу ислоҳотлар фақат инқирозга қарши курашиш ва молиявий қийинчиликларни енгишга эмас, балки, шундай шароитда ҳам наинки иқтисодий барқарорликни таъминлаш, айни пайтда ўсишга ҳам эришиш ва халқ фаровонлигини оширишга қаратилгани билан ҳам эътиборга лойиқдир.

Бунга яққол мисоллардан бири Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2009 йил 15 майда қабул қилинган "Тадбиркорлик фаолиятини янада қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори бўлди. Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг янада ривожланишини рағбатлантиришни кучайтириш, мамлакат иқтисодиётининг барқарор фаолият юритишида уларнинг ролини ошириш, янги иш жойларини шакллантириш ва аҳоли бандлигини таъминлаш, шунингдек, хусусий тадбиркорлик фаолиятини юритиш учун қўшимча равишда қулай шарт-шароитлар яратиш, уларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларига риоя этилишини таъминлашда мазкур ҳужжат муҳим аҳамият касб этади.

Президентимизнинг "Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўллари ва чоралари" китоби айни вақтда ҳар бир тадбиркор, ишбилармон, боринги, оддий одамлар учун ҳам муҳим қўлланмага айланди.

Президентимизнинг "Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўллари ва чоралари" китоби айни вақтда ҳар бир тадбиркор, ишбилармон, боринги, оддий одамлар учун ҳам муҳим қўлланмага айланди. Дарҳақиқат, давлатимиз раҳбарининг мазкур асари барчамиз учун иқтисодий инқироз таъсиридан ҳимояланишда йўл-йўриқ кўрсатибгина қолмай, балки иқтисодиётни соғломлаштириш, уни янада ривожлантириш, бир сўз билан айтганда, аҳолининг иқтисодий ҳимоясини таъминлаш учун ҳам шарт-шароит яратиб беряпти.

Хулоса ўрнида айтиш мумкинки, ҳозирги глобаллашув жараёнида Ўзбекистон ўз тараққиёт йўлини тўғри танлаганини айниқса, ёшларнинг тўла англаб етиши ва унга жавобан ўз фаолиятларида бунга муносиб ҳисса қўшишлари лозим. Ана шундагина мамлакатимиз ҳар қандай синовдан муваффақиятли ўтиб, янада равнақ топади.

ЁШЛАРИМИЗ ҚАНОТИМИЗ

Торжилғалик ёшларнинг қувончи чексиз

Ўтган йили ҳукуматимиз томонидан Чироқчи тумани ёшларига тендер баҳоси уч миллиард сўмга тенг бўлган, замон талаблари даражасидаги 640 ўринли Торжилға Агробизнес касб-ҳунар коллежи қуриб фойдаланишга топширилди.

Босит УМАРХЎЖАЕВ

— Ҳозир ҳудудда истиқомат қилаётган илмга чанқоқ 290 нафар ўғил-қизлар, автотранспорт воситаларига техник хизмат кўрсатиш ва таъмирлаш, ветеринария, қишлоқ хўжалиги, машина ва жиҳозларни ишлатиш ҳамда техник хизмат кўрсатиш, тикувчилик ишлаб чиқариш, ўсимликшунослик фермер хўжалигини ташкил этиш ва юритиш, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларига ишлов бериш ва сақлаш технологияси, агрономия ва далашунослик йўналишларида таълим-тарбия ва касб сирларини мукаммал ўрганиб келишмоқда,- дейди таълим маскани директори Норбўта Жумақулов. — Ўқувчилар учун химия, физика, биология лабораториялари 2 та компьютер синфи, спорт зали, ахборот ресурс маркази, 12 та ижтимоий-гуманитар, 6 та табиий, 2 та иқтисодий, 3 та касбий фанлар бўйича тўгараклар доимий хизматда. Бундан ташқари ёшларга замон талаблари даражасида таълим-тарбия бериш тизимини яхши йўлга қўйиш мақсадида вилоят касб-ҳунар таълими бошқармаси билан келишилган ҳолда 31 нафар малакали мутахассисларни ишга жалб қилганмиз.

— Даргоҳимизда таълим-тарбия олаётган ўқувчи ёшларнинг билимли, маънавиятли, баркамол, ўзи истиқомат қилаётган ҳудуд ва мамлакатимиз тарихини чуқур билиши, қолаверса миллий қадриятларимизни, урф-одатларимизни ҳурмат қилишлик ва уларни асраб-авайлаб, қўллардан-қўлларга, диллардан дилларга кўчириб келгуси авлодга етказиш бизнинг бурчимиз эканлигини уларнинг онгига сингдириб боришда амалий ишларни бажариб келяпмиз,- дейди маънавий-маърифий ишлар бўйича директор ўринбосари Алишер Ибодуллаев. - Ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш, ҳар хил ёт оқимларга кириб кетишларининг олдини олиш мақсадида ҳуқуқ тартибот идоралари, туман хотин-қизлар қўмитаси, туман маданият ва спорт бўлимлари билан ҳамкорликда турли учрашувлар ва давра суҳбатлари ташкил қилиб турамиз.

Яқинда миллий қадриятларимиз ҳамда миллий ҳунармандчилигимизнинг баъзи йўналишларини ёшларимизга ўргатиш, уларда қадриятларимизга бўлган қизиқиш ва ҳурматни янада ошириш мақсадида ЎзМТДП Чироқчи туман кенгаши Ижроия қўмитаси билан ҳамкорликда "Урф-одат ва қадриятлар ардоғимизда" деб номланган учрашув ташкил қилинди. Тадбирда ўқувчи-ёшлар ташаббуси билан коллежда миллий қадрият ва урф-одатларимиз, миллий ҳунармандчилигимизни ўзида намоён этадиган музей ташкил қилишни режалаштириб амалий ишлар бошлаб юборилди.

Албатта таълим-тарбия, тартиб-интизом, озодалик ва ободонлаштириш, қадриятларимизга ҳурмат-эътибор ўз ўрнида бўлар экан, билингки у ерда ўз касбини севувчи, ҳурмат қилувчи, моҳир жонкуяр касб эгалари бор.

ИНСОН ВА ҚОНУН

Лоқайдлик ортидаги жиноят

ёхуд ичкилик ортидан келган жаҳолат

Кейинги йилларда миллий қадриятларимиз, уларни авайлаш ҳақида кўп гапириляпти. Ёшларни миллий менталитетимизга мос ва хос анъаналар руҳида тарбиялашни нафақат мактабда, балки оилада, ҳатто маҳаллада ҳам йўлга қўйиш устувор вазифа қилиб белгиланганлигининг ўзиёқ муқаддас қадриятларимиз даражасини белгилаб турибди.

Ўткир ТОЖИЕВ,
Жиноят ишлари бўйича Сурхондарё вилоят судининг судяси,
Даврон ОРИПОВ,
журналист

Бироқ, кишилар онгида миллий қадриятларни сингдириш деганда, кўп ҳолларда, унутилиб кетган анъаналаримизни тиклаш, миллий урф-одатларимизни сақлаш йўлида қилиниши керак бўлган саъй-ҳаракатларнигина тушуниш билан чекланиб қолаётганимиз ҳам бор гап. Ваҳоланки фуқароларда, биринчи навбатда ёшлар орасида соф миллий қадриятларни шакллантиришга эришмоқ учун, ўз навбатида замон зайлига кўра кундалик турмуш тарзимизга кириб келган номақбул, миллий менталитетимизга тўғри келмайдиган, энг аввало ёшлар тарбиясига салбий таъсир кўрсатиши муқаррар бўлган одатлардан тезроқ воз кечишимиз керак бўлади. Бу иллатлар ичида ёшларимиз турмуш тарзига энг кўп салбий таъсир кўрсатаётганлари, сўзсиз гиёҳвандлик ва спиртли ичимликларга ружу қўйиш балосидир. Буларни алоҳида таъкидлаётганимизнинг боиси эса қуйида ҳикоя қилмоқчи бўлаётганимиз мудҳиш воқеа сабабчиси ҳам айнан ичкилик оқибати эканлигига ишорадир.

... Суннатулла Аллақулов яшаган хонадон Ангор туманидаги серфарзанд оилалардан бири эди. Гарчанд маҳалладаги кам таъминланган оилалардан саналса-да, ҳар ҳолда бошқалардан кам бўлган жойи йўқ эди. Кези келганда маҳалла, қишлоқ фуқаролар йиғини қўлдан келган ёрдамни бериб туришганди. Бироқ, тўрт мучаси соппа-соғ Суннатулло бирор жойда қўним топиб, фойдали меҳнат билан шуғулланиш, оила тирикчилиги учун жон куйдириш ўрнига бекорчиликни ўзига "касб" қилиб олди. Бекорчилик, айниқса, йигит киши учун ёмонликларнинг, оилавий жанжалларнинг сабабчиси эканлигини англамади. Шунинг ортидан тез-тез ичадиган, ичиб олгач эса маҳалладошлар, оила-аъзолари билан жанжаллашадиган хурмача қилиқлар чиқара бошлади.

... Ўша куни ҳам Суннатилло қўшнисининг тўйида уч-тўрт улфатлари билан бирга ўтирди-ю, дарров шиша ичидаги "шайтон"нинг қулига айланди. Ярим тунда гандираклаб ҳовлисига кирганда эса дарвоза тагида ётган итнинг ҳар кунги овози ҳам унга жанжал чиқариш учун кифоя қилди: ўзидан бир муддат авалроқ уйга қайтган акаси М.Аллақулов кўзига алламбало бўлиб кўринди чоғи, "итни нега урасан, кўрнамак?!" дея акасига ташланди. Дунёнинг ишини қарангки, шу топда тўйдан қайтган аканинг ҳам "боши қизиб" турган эди. Ўз укаси қўл кўтаргани кайф устида нафсониятига теккандек туюлдими, Суннатуллони чалиб йиқитган ака юзинг-кўзинг демай унинг тўғри келган жойига мушт тушира кетди. Ака-укаларнинг ярим тунда чиққан бўғиқ овозидан уйғониб кетган муштипар она, бошқа оила-аъзолари келиб уларни ажратишга улгуришган бўлишларига қарамай, юз-кўзларидан қон оқаётган ука аччиқ устида ошхонага югурди. Пировардида унинг қўлида ўлим қуролига айланган ошхона пичоғининг ўткир тиғи ҳамда ичкилик зўридан қутурган фарзанд қаҳри-ғазаби олдида она ҳам чорасиз қолади. Онаси, хотини ҳамда келини (С. Аллақуловнинг хотини) кўз ўнгида уканинг қўлидаги ошпичоқ зарбидан танасининг беш жойидан оғир жароҳат олган ака касалхонага етиб-етмай оламдан кўз юмади.

Мазкур қотиллик ишини муҳокама этган жиноят ишлари бўйича Сурхондарё вилоят судининг ҳукмига кўра Суннатулло Аллақуловнинг ушбу жиноятни ўз туғишган акасини ўта шафқатсизларча, оила-аъзоларнинг кўз ўнгида қасддан ўлдирганликда айбланиб қилмиши учун 17 йилга озодликдан маҳрум этилди.

Албатта, ҳар қандай катта-кичик жиноят учун адолатли жазо муқаррар. Бироқ, ушбу ҳолатда жиноятга, ҳаётимизда камдан-кам учровчи энг мудҳиш қотилликка олиб келувчи омил барчани ўйлантириши шубҳасиз. Суд мазкур ишни муҳокама қилиш жараёнида қотиллик сабабларини алоҳида таҳлил қилар экан, Аллақуловлар оиласидаги оғир муҳит, хусусан, миллатимизга ёт бўлган одат-ичкилик иллати қотилликнинг сабабчиси бўлган дея баҳолади.

Ака-ука Аллақуловлар бирданига ичкилик домига тушиб қолишган ҳам эмас. Иш жараёнида гувоҳлик берган маҳалла фуқаролар йиғини мутасаддилари, яқин қўшнилар ака-укаларнинг жиноят содир этилгунига қадар бўлган ҳулқ-атворига нисбатан ижобий фикр билдиришмади. Бир ота-она фарзандлари бўлмиш жигаргўшалар ўртасидаги зиддият йиллар ўтиши билан, секин-аста пайдо бўлган. Орада бўлиб ўтадиган келишмовчилик, қўйди-чиқдилар эса, албатта, ака-укаларнинг айнан мастлик пайтида рўй бериб турган. Оға-ини ўртасидаги келишмовчиликлар, уларнинг доимий равишда спиртли ичимлик истеъмол қилиш ҳолатига оиладаги эътиборсизлик камлик қилганидек, қўни-қўшни, маҳалла-куй ҳам лоқайдлик билан қарагани бизнингча, барча кўргиликларнинг боши бўлган. Натижада бу лоқайдлик ака-укаларнинг батамом ичкилик исканжасига тушиб қолишига, икки орадаги зиддият чуқурлашиб, бирининг ўлими, иккинчисининг эса узоқ муддатга озодликдан маҳрум этилишига олиб келди. Ваҳоланки, ака-ука Аллақуловларни миллий одатларимизга ёт бўлган иллатлардан эртароқ қайтаришганида, бу ишга ота-она, яқин қўни-қўшни, маҳалла фаоллари бирдек киришганларида қондошлар учун жиноят кўчаси ҳам очилмаган, бинобарин бир инсон умри эрта хазон бўлмаган, норасида болалар барвақт етим қолишмаган бўлармиди.

Биз эса ўз навбатида ҳаётимизда баъзан бўлсада учраб турувчи бу каби нохуш ҳолатлар йўл бошида турган ёшларимизга ибрат бўлишини истардик. Билиб-билмай, баъзан атрофдаги ёмон муҳит туфайли ичкиликбозлик, гиёҳвандлик кўчасига қадам қўяётган ёш йигит-қизларимиз ўзларини жаҳолат ботқоғига ташлашдан аввал Суннатуллога ўхшаш адашганлар қисматидан хулоса чиқарсалар яхши бўларди. Зотан, мақоламиз аввалида таъкидлаганимиздек, барча ёмонликларнинг бошланиши ичкиликбозлик, гиёҳвандлик иллати эканлигини ҳамиша ёдимизда сақласак ҳеч қачон адашмаймиз.

ХАЛҚАРО ҲАЁТ

БИЗНИНГ ШАРҲ

Жаҳонгир ЖАЛИЛОВ

Аксил террор операциялари муваффақияти

Покистон федерал бошқарувидаги қабилалар ҳудудидаги вазиятга ҳам боғлиқ

Афғонистонда узоқ йиллардан буён кескинликни сақланиб қолаётганлигига сабаб бўлаётган, халқаро террорчиларнинг бошпанаси сифатида маълум ва «машҳур» бўлган Покистон ғарби ва шимолидаги қабилалар ҳудудида кейинги пайтда вазият янада мураккаблашмоқда. Афғонистонда олиб борилаётган аксил террор операциялар таҳлили Покистон Ислом Республикасининг Федерал бошқарувдаги қабилалар ҳудуди (ФБҚҲ) коалицион кучлар учун муҳим муаммолардан бири бўлиб қолаётганлигини кўрсатмоқда. Мазкур ҳудуд ўзига хос ҳуқуқий мақоми ва географик шарт-шароитлари билан "Ал-Қоида" жангарилари ва "Толибон" ҳаракати тарафдорлари учун қулай бошпана вазифасини бажармоқда.

Хусусан, ФБҚҲ Покистоннинг Шимоли-ғарбий чегара провинцияси таркибига кириб, мамлакат конституциясининг 246-моддасига мувофиқ махсус маъмурий бирлик ҳисобланади. Ўз навбатида ушбу маъмурий-ҳудудий бирлик еттита сиёсий агентликдан иборат. Унинг умумий ҳудуди 27 кв.км, аҳолиси эса 4 млн. киши атрофида. Аҳолининг 90 фоизи этник пуштун қабилаларига мансуб.

ФБҚҲнинг катта қисми тоғли ҳудудларга тўғри келади, шу сабабдан аҳолисининг 30 фоиздан ортиғи ҳам маъмурий ҳам сиёсий жиҳатдан федерал ҳукумат таъсиридан ташқарида қолмоқда.

Аҳолисининг 60 фоиздан ортиғи қашшоқлик даражасидан паст шароитларда яшайди, ишсизлик даражаси 80 фоиздан ортган, касалхоналарда 2179 та одамга битта жой, 7670 кишига битта врач тўғри келади. Аҳолининг 60 фоизи тоза ичимлик сувига муҳтож, саводлилик даражаси эса 17 фоизни, шундан эркаклар ўртасида 29,5 фоизни, аёллар ўртасида 3 фоизни ташкил этади. Бутун ҳудудда 102 та дунёвий ўқув муассасалари ва 300 дан ортиқ диний мактаблар фаолият юритмоқда. Ҳудудда диний мактаблар сонининг ортиши, камбағаллик ва саводсизлик даражасининг юқорилиги, шунингдек ижтимоий инфраструктуранинг ривожланмаганлиги экстремистик ва террористик ҳаракатларнинг иштирокчилари сонининг ортишига сабаб бўлмоқда.

"Times" журналининг маълумотларига кўра Вазиристонда аҳолининг фақатгина 5 фоизи жангариларни фаол қўллаб-қувватламоқда, қолганлар эса уларга кўмаклашиб моддий фойда кўришни кўзлайди, баъзилар эса қўрқув натижасида уларнинг ҳудудда мавжуд бўлишига жим қараб турибди.

Шу билан бирга, ҳудудда ўрнатилган сиёсий бошқарувнинг ўзига хос тизими ундаги аҳолининг бошқарувда иштирок этишини чеклайди, уларга асосий фуқаролик ҳуқуқлари ва эркинликларини амалга ошириш, одил судловни таъминлаш имкониятини бермайди ва шу тариқа аҳоли ўртасида ҳукуматга нисбатан норозиликни келтириб чиқармоқда.

Конституцияга мувофиқ Президент ушбу ҳудудни бошқаришда махсус ваколатга эга. Бевосита бошқарув махсус федерал идора — Чегара ҳудудлари ишлари вазирлиги томонидан сиёсий агентлар орқали амалга оширилади. Ҳудуддаги ижроия ва суд ҳокимияти сиёсий агентлар қўлида, анъанавий бошқарув эса қабила бошлиқлари — маликлар қўлида жамланган.

Конституциянинг 247-моддасига мувофиқ мамлакатдаги қонун чиқарувчи ва ижроия ҳокимият қабила ҳудудларига тадбиқ этилмайди. Ушбу модданинг 7-бандига кўра Олий суд ФБҚҲда одил судловни амалга оширишни таъқиқлаб қўйган. Ҳудудда ижтимоий муносабатлар шароит ва одат меъёрлари асосида тартибга солинади, пуштунлар орасида қабила одат меъёрлари "ривож" ва махсус ахлоқ кодекси "Пуштунвали" амал қилади.

Бундан ташқари, ҳудудда 1996 йилга қадар сайлов ҳуқуқи амал қилмаган, фақатгина 1997 йили ҳудуд аҳолиси биринчи маротаба Миллий ассамблея — мамлакат парламентига сайловларда иштирок этишган. Шунга қарамасдан ФБҚҲда федерал қонунчиликка мувофиқ сиёсий партиялар фаолият юритиши таъқиқлаб қўйилган.

Юқоридагилар билан бир қаторда пуштун миллатчилиги ғоялари ҳам ҳудуддаги аҳоли томонидан "Толибон" ҳаракатини қўллаб-қувватлашга чорлайди.

Биринчидан, пуштунлар Афғонистон аҳолисининг 40 фоизини, Покистон аҳолисининг 20 фоизга яқин қисмини ташкил этади.

Иккинчидан, ФБҚҲ аҳолисининг катта қисми "Толибон" ҳаракати вакиллари каби Дюранд чизиғини — бугунги кундаги Покистон ва Афғонистон давлатлари ўртасидаги чегарани қонунийлигини тан олмайди.

Учинчидан, пуштунлар Исломобод саноатлашган Панжобнинг манфаатларига кўпроқ хизмат қилади деб ҳисоблайди. Жумладан, В.Вилсон номидаги халқаро тадқиқотчилар марказининг катта ходими С.Харрисоннинг таъкидлашича, пуштунлар Исломобод сунъий равишда улар яшайдиган ҳудудларни электрлаштиришни орқага сураётганлигини, бу эса ҳудуднинг иқтисодий ривожланишига салбий таъсир этаётганлигини, шунингдек ҳудудлар иқтисодиётини ривожлантиришда маблағларни тақсимлаш жараёнида дискриминацияга йўл қўяётганлигини кўп марта маълум қилган.

Вазиятни ҳудудда кўп сонли афғон қочоқлари мавжудлиги ҳам янада мураккаблаштирмоқда. 2006-2007 йилларда ўтказилган рўйхатга олиш тадбирлари натижасига кўра Покистондаги афғон қочоқларининг сони 2,153 млн. кишини ташкил этиб, шулардан 1,5 млн.га яқини ФБҚҲда яшайди, яъни улар ҳудуд аҳолисининг қарийб 30 фоиздан ортиғини ташкил этади.

Қочоқларнинг 80 фоиздан кўпроғи бу ерда 20 йилдан узоқроқ вақт яшаган, 56 фоизи 18 ёшдан кичик ва бу ёшларнинг 45 фоиздан ортиғи шу ҳудудда туғилган. Қочоқларнинг 70 фоиздан зиёди саводсиз ва фақатгина 20 фоизга яқини доимий иш жойига эга.

Покистонлик экспертларнинг фикрича афғон қочоқлари наркотик моддалар контрабандасида фаол иштирок этмоқда. Масалан, БМТ Жиноятчилик ва наркотик моддалар бўйича бошқармаси директори А.Костанинг ҳисоб-китобларига кўра Афғонистонда етиштирилган қорадорининг 80 фоизи айнан Покистон ва Эрон орқали ташилади.

Таъкидлаш жоизки, афғон қочоқлари таъсирида қабилаларнинг ижтимоий ҳаётида бир қанча ўзгаришлар юз бериб, пуштунлар жамиятида янги сиёсийлашган куч — муллалар пайдо бўлишига олиб келди. Анъанавий қабила сардорлари — маликларнинг жамиятдаги ўрни йўқолиб бормоқда, жамият радикаллашиб, диний экстремизм авж олмоқда. Хусусан, Вашингтон Стратегик ва халқаро тадқиқотлар марказининг маълумотларига кўра 2009 йил бошига қадар ФБҚҲда 600 та малик сиёсий сабабларга кўра ўлдирилган.

Хулоса қилиб, сиёсий бошқарувнинг номукаммаллиги, иқтисодий-ижтимоий ҳаёт даражасининг пастлиги, ўсиб бораётган пуштун миллатчилиги ғоялари, Покистон армиясининг муваффақиятсиз ҳаракатлари, шунингдек афғон қочоқлари омили ҳудудда янада кўпроқ муаммолар келтириб чиқармоқда, ижтимоий тизимни бузмоқда, диний-экстремистик қарашлар ролини оширмоқда.

Кўрсатиб ўтилган муаммоларни бартараф этиш катта сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий чора-тадбирларни талаб этади. Покистон ҳукуматининг бугунги кундаги имкониятларини инобатга олсак — якка ҳолда бу давлат мазкур муаммоларни ҳал қилишга қодир эмас. Шу боис ФБҚҲда сиёсий ва иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш учун халқаро ташкилотлар ва хорижий мамлакатлар Покистонга амалий ёрдам бериши зарур, деб ҳисоблашмоқда халқаро кузатувчилар. Бу эса халқаро терроризмнинг томирига болта уриб, минтақада барқарорликнинг таъминланишига олиб келади.

ДУНЁДАН ДАРАКЛАР

Бозорда "жим-житлик"

"Evronews.net" хабарига кўра, Германияда жорий йилнинг май ойида ишсизликдан ёрдам пули олувчилар сони 127 минг нафарга камайган, ишсизлик эса 8,6 фоиздан 8,2 фоизга пасайган.

Шунга қарамай, таҳлилчилар хурсанд бўлишга ҳали эрта эканлигини айтишмоқда. Чунки, Европанинг йирик иқтисодиёти 1-чоракда 4 фоиз йўқотишга дуч келган, экспортнинг тушиши ва инвестицияларнинг камайиши рекорд натижаларни қайд этмоқда. Шунга мувофиқ келгусида бандликнинг қисқартирилиши эҳтимолдан ҳоли эмас.

Аэропортда ушланган

Ироқнинг собиқ вазири мамлакатдан қочаётган пайтида қўлга олинган.

"Ассошиэйтед-пресс" тарқатган маълумотларга қараганда, Савдо-сотиқ бўйича Ироқ вазири Абдул Салах Судани мамлакатдан чиқиб кетаётган пайтда Бағдод аэропортида қамоққа олинган. У Бирлашган Араб Амирликларига учишга муваффақ бўлган, бироқ самолёт яна Ироқ пойтахтига қайтиб келган. Судани коррупция ва озиқ-овқат маҳсулотлари дастурлари учун ажратилган маблағларни ўзлаштиришда айбланмоқда. Бундан аввалроқ собиқ вазир томонидан хориждаҳ сифатсиз озиқ-овқат маҳсулотлари сотиб олингани ва ноқонуний шартномалар тузилганлиги аниқланган.

Алоқалар тикланди

Сальвадор ва Куба ўртасида дипломатик алоқалар йўлга қўйилди.

Куба билан дипломатик муносабатларни тиклаш ташаббуси Сальвадорнинг янги президенти Маурисио Фунес томонидан илгари сурилган. Шу орқали 2009 йилнинг мартида сайланган янги раҳбар сайловолди берган ваъдаларини бажаришга киришган. Мазкур икки давлат ўртасидаги дипломатик алоқалар 1959 йилда тўхтатилганди. Эслатиб ўтамиз, Сальвадор Лотин Америкаси давлатлари орасида расмий Гавана билан алоқаларни тиклаган охирги давлат саналади. Бундан аввалроқ 2009 йилнинг март ойида Коста-Рика ҳам Куба билан муносабатларини йўлга қўйган.

Саммит ўтказилди

Прагада Хитой ва Европа Иттифоқи саммити ўтказилди.

Чин делегациясига бош вазир Вэнь Цзябао раҳбарлик қилган мазкур учрашувда томонлар ҳамкорлик алоқаларини янада мустаҳкамлаш, глобал молиявий-иқтисодий инқирозни бартараф этиш чоралари ҳамда хавфсизлик масалаларини муҳокама этишган. Дастлабки учрашув 2008 йилнинг декабрь ойида режалаштирилган эди. Аммо ўшанда Франция президенти Николя Саркозининг Тибет автоном республикаси раҳбари Далай Лама билан учрашиши оқибатида, минтақада Хитой ҳукуматига қарши жиддий норозилик намойишлари бошлангани туфайли, Хитой томони ЕИ билан ўтказиладиган учрашувда иштирок этмаслигини маълум қилганди. Томонлар саммит муваффақиятли ўтганини айтишган. Айниқса, чинликлар Европа бозорларига янада кўпроқ маҳсулотлар олиб кириш ва шу орқали инқирозни юмшатишга ишонмоқда. Саммит якунида Пекинда Хитой ҳудудида фаолият кўрсатадиган Европанинг кичик бизнес тадбиркорларини қўллаб-қувватлайдиган марказ ташкил этишга келишиб олинди.

Интернет хабарлари асосида тайёрланди

РАНГИН ДУНЁ

Маҳфуза ХУДАЙБЕРГАНОВА, "Milliy tiklanish" мухбири

Қадимги Греция маданияти

Қадимги Греция Болқон ярим оролининг жануби, Эгей денгизидаги ороллар, Мармар, Қора ва Ўрта денгиз соҳилларида жойлашган давлатлар гуруҳидан иборатдир. Маълумки, Грециянинг маданияти дунёдаги энг қадимий цивилизациялардан бири ҳисобланади ва у инсоният маданий тараққиётига улкан таъсир кўрсатган.

Маълумотларга қараганда, милоддан аввалги икки минг йилликда Крит оролида пайдо бўлган қадимги грек ёзуви орадан асрлар ўтиб ном-нишонсиз йўқолиб кетган. Бироқ, милоддан аввалги VIII аср охирида греклар фақат ундош ҳарфлардан иборат бўлган финикия ёзувига унли ҳарфларни қўшиб, ўзларининг 24 ҳарфли алифболарини яратишган.

Албатта, Греция маданиятини унинг адабиётисиз тасаввур этиб бўлмайди. Шунинг учун ушбу адабиёт Европада энг қадимий ва улуғвор бўлиб, у милоддан аввалги VII-VIII асрларда пайдо бўлган. Бизгача юнон ёзма адабиётининг илк намуналаридан Гомернинг "Илиада" ва "Одиссея" эпик достонлари етиб келган. Троя уруши воқеаларини акс эттирган бу достонлар қаҳрамон шахслар ва машҳур тарихий воқеалар мадҳига бағишланган эпик қўшиқлар асосида майдонга келган.

Эрамиздан аввалги V асрда комедия анъанавий шаклларни сақлагани ҳолда янги ижтимоий-сатирик мазмун билан бойиб тараққий этади. Бу даврда Аристофан асарлари Афина сиёсий ва маданий ҳаётида ўткир сатира сифатида майдонга чиқади. Шуни эслаш лозимки, бошқа барча миллий маданиятлар каби Греция маданияти ҳам баъзан жиддий ривожланишни бошидан кечирган бўлса, айрим ҳолларда у тушкунликка юз тутган.

Афина маданиятининг ривожланган даври эрамиздан аввалги IV-V асрларга тўғри келади. Тарихий манбаларга қараганда, Афинадаги Парфеон ибодатхонасида давлат хазинаси сақланган. Афина эса ўша даврда Грециядаги энг чиройли шаҳар бўлган. Қадимги йилномаларда "Агар сен Афинани кўрмаган бўлсанг тўнкасан, кўрган бўлсангу ундан завқланмаган бўлсанг ҳайвонсан, у ердан ўз ихтиёринг билан кетган бўлсанг туясан" деб ёзилган экан.

Грецияда меъморчилик санъати ҳам ўзгача ривож топади. Қадимги меъморчиликнинг илк илдизлари Крит-микен маданиятига бориб тақалса-да, бироқ унинг том маънода шаклланиши эрамиздан аввалги VIII асрга тўғри келади. Бу даврга келиб грек монументал ҳайкалтарошлиги тараққий этади. Қадимги грек ҳайкалтарошлигининг ҳозиргача етиб келган намуналари ҳайкалтарош усталарининг жуда катта маҳорат ва бадиий эстетик дидининг юксаклиги, образга теран маъно бериш услубидан дарак бериб турибди. Афина ҳайкалтарошлик мактаби анъаналари орадан уч асрдан зиёд вақт ўтган бўлишига қарамасдан ҳамон яшаб келмоқда.

Қадимги греклар ўз шаҳарлари, ибодатхоналари, сарой ва турар жойларини турли хил ҳайкаллар билан безашга ҳаракат қилишган. Ҳайкаллар ёғочдан, мармар ва бронзадан ясалиб, сўнгра инсон танаси рангида бўялган ёки фил суяги билан қопланган. Плутарх ҳазил тариқасида: "Афинада одамларга қараганда ҳайкаллар кўпроқ", деб ёзган эди.

Қадимги юнон-грек театри ва драматургиясининг пайдо бўлишида диний байрамлар, турли хил маросимлар ва расм-русумлар муҳим роль ўйнаган. Юнон драматургиясининг барча турлари — трагедия, комедия ҳамда сатира ана шу диний байрамлар, расм-русумлар ва айниқса Дионис (бош худо Зевснинг ўғли)га бағишланган маросимлар асосида майдонга келган. Маълумки, қадимги театрлар ҳозирги замон театрига умуман ўхшамаган. Биринчидан, қадимги юнон театри ҳажм жиҳатидан бениҳоя улкан бўлган. Иккинчидан, томошалар кундузи очиқ ҳавода кўрсатилган. Қадимги Афина театрлари қолдиқлари шуни кўрсатадики, юнон театрлари ҳозирги замон стадионининг ярми кўринишида бўлиб, унга 17 мингтагача томошабин сиғган.

"Театр" сўзининг асл маъноси "кўриш", "кузатиш" деган маъноларни англатади. "Театр" атамаси милодий V асрларга келиб оммавий истеъмолга киритилган. Юнон театрлари кўпинча тоғлик, қиялик, тепалик ён бағирларида қурилган. Актёрлар томоша кўрсатадиган жой «саҳна» грекчада «чодир» маъносини англатади. Ҳақиқатдан ҳам, актёрлар томоша ўтказиладиган жойнинг орқа томонига қурилган чодирдан кийиниш ва ниқобларни алмаштириш жойи сифатида фойдаланишган.

Қадимги Греция ҳақида сўз кетганда олимпия ўйинларини эслашимиз табиий. Олимпия ўйинлари 4 йилда бир марта Пелопоннеснинг Элида вилоятидаги Олимп шаҳрида ўтказилган. Олимп шаҳри марказида Зевс ибодатхонаси ва грек ҳайкалтароши Фидий томонидан қурилган Зевс ҳайкали жойлашган. Аёллар ўша даврда олимпия ўйинларига киритилмаган. Энг хавфли ўйин — тўрт от қўшилган икки ғилдиракли аравалар пойгаси бўлган. Улар иппадром — от-чопар майдонини 12 марта айланиб чиқиши керак бўлган. Ўйинларда фақат бадавлат зодагон греклар иштирок этган, чунки бу ўйинларга бир неча йил мобайнида тайёргарлик кўрилган. Ғолиблар зайтун дарахти новдаларидан тайёрланган гулчамбарлар билан мукофотланган ва жойларда ғолиблар шарафига ҳайкаллар ўрнатилган.

Юқоридаги фикрлар асосида айтиш мумкинки, қадимги Шарқ ва Янги давр Европа маданиятини бир-бири билан боғлаб турувчи антик давр юнон маданияти ўз аҳамияти жиҳатидан умуминсоний маданиятнинг бир бўлаги ҳисобланади. Қадимги юнон фани, фалсафий тафаккури, меъморчилиги, ёзув маданияти, театр-томоша санъати — буларнинг бари нафақат Греция, айни пайтда, бутун инсоният цивилизациясининг дурдонаси сифатида эъзозланиб келинмоқда.

ЖАҲОН ЧЕМПИОНИ БИЛАН УЧРАШУВ

НИГОҲ

Ёруғ излардан жаранглайди бахт

Спортнинг армрестлинг тури бўйича Осиё, Европа, уч марта Жаҳон чемпиони бўлган - бўлолган, энг эътирофлиси, имконияти чекланган бўла туриб, мутлақо соғ рақиблар билан беллашгани ҳолда она Ўзбекистонимизнинг байроғини баланд кўтара билган бу "қўл жанги" устасини чин дилдан эътироф этиб, ифтихор қиладилар, унга қараб орзуланадилар. "Ўзбекистонлик Шаропов" эришган ютуқлар - уларнинг орзулари! Ўзбекистонлик Шаропов" - уларнинг интилган идеаллари!

Салима УМАРОВА

Муқаддима

Аслида эса, бу қаҳрамонимиз спортдаги жасорату фидойиликка тўла ибратли йўли, бутун бошли ҳаёт тарзи билан ҳам нафақат спортчиларга, барча-барча фарзандларимизга (ҳатто катта ёшдагиларгаям) ибрат бўлгулик шахсдир.

Кечаги кун воқеоти

Уйноқлаб юрган кичкинтой полиомиелит касалига қарши эмландию уч кунлик иситмадан сўнг мускуллари фаолияти бутунлай тўхтади. "Ҳали иссиғи тушар, ҳали ором олиб, ўзига келар", деб тун-кун ёруғ умидлар билан бошида қовжираб - термулиб ўтирган онаизорнинг дали-дунёси куйди энди. Юрагини изтироб олови эгаллаб, руҳи-жонгинаси исмсиз-овозсиз бир азобдан "ловуллаб ёнаверди".

Қишлоқ участка шифохонасида "тез ёрдам" фельдшери бўлиб ишлайдиган ота - Тожи Шароповнинг ақли бу борада анча-мунчага етиб, йўл-йўриқларниям озу кўп билар эди. Шу боис гўдаккинани нари-бери Самарқанддаги "катта дўхтир"ларга олиб кетишди. Фойдасини сезавермагач, Украинанинг "Евпаторий" сиҳатгоҳига олиб боришнинг ҳам эвини қилишолди. Шукурки, у даргоҳдаги шифокорларнинг хизматлари зое кетмади, "башорат"лари рост бўлди. Жажжи Мирзоҳид 40 кун деганда юриб кетди. Аммо чап оёқ ва бел соҳасида асорат қолди. Беш йиллаб қатнаб, шу даргоҳда даволаниш изчил давом эттирилса-да, бу ишкал - дард болагинанинг жуссайижонига ёпишиб олдики, асло тарк этмади.

Қирқ ҳунарли йигит

Ўша - дардмандликнинг тўрига тушиб қолган жажжи гўдак бугун роппа-роса ўттиз ёшнинг устида турибди. Жўмард, донишманд йигит. Қисматини, кечмишу кўрмишларининг барини тақдирдан, деб билади. Оиласи, оқила жуфти, икки нафар фарзанди бор. Уларнинг тарбияси билан ҳам чиройли шуғулланишга имкон топади. Ҳатто синглиси Гавҳарнинг ҳам бутун бошли ҳаёт тарзи учун масъул, жавобгар ҳис қилади ўзини. Иши, касб-кори, ҳунарлари ҳам бисёр.

Масалан, у рубобни, доирани жуда маромига етказиб чалади. Қаҳрамонимиз бағоят оғриқли кечган болалигу ўсмирлигининг мазмунли - фойдали ўтишини таъминлаган - Тошкент вилояти Қибрай туманида жойлашган шол касалликларни даволовчи шифохона-интернатда бу санъатни ўрганибгина қолмаган. Ўшанда вилоят бўйича мусиқа йўналишида ўтган танловда иштирок этиб, "Ражабий" куйини рубобда чалиб бергану тадбирнинг бош совриниям қўлга киритган. Худди шундай, бу даргоҳда шахмат ўйининиям чиройли ўзлаштириб - ўрганиб олган-да, бу борадаям вилоят мусобақасида қатнашиб, 3-ўринни забт этган. Сирасини олганда, бу спорт тури бўйичаям бугун-да унча-мунчага сабоқ беролади.

Яна у - ҳисобчи. Самарқанд саноат техникумини битириб келиб, ўн йиллаб шу йўналишда малакали, чиройли фаолият юритолган мутахассис.

Шунингдек, ўз она тилидан ташқари рус ва инглиз тилларини яхши билади. Хуллас, тил билиб, дунё кўрган йигит.

Аммо юқорида айтганимиздай, бу фавқулодда қобилиятли қаҳрамонимизнинг бош ютуқлари спорт билан, аниқроғи, қўл спорти - армрестлинг билан дахлдор.

Учинчи бор жаҳон чемпиони

Умуман айтишимиз мумкин, бугунги кунда Мирзоҳид Шаропов НДПИнинг спорт факультетини битирган, 4-БЎСМда устоз-мураббийлик қилиб, Навоий кон-металлургия комбинатига қарашли кончилик коллежида ҳам фаолият кўрсатаётган фаол фуқароларимиздан бири. Айни пайтда у интернатдаги интилишини давом эттириб, 1999 йилдан бошлаб устози - мураббий Е.Шишковнинг таълимини ола-ола, "қўл кураши" бўйича омад пиллапояларидан кўтарилиб бораётган, она Ўзбекистонимизнинг довруғини дунёга ёяётган спорт ва сабот дарғаси; мамлакат, Осиё, Оврупо чемпионатларининг чемпиони, шунингдек, уч марталаб Жаҳон чемпиони бўла олган юртимизнинг фидойи ва жасоратли фарзанди.

Умуман айтишимиз мумкин, бугунги кунда Мирзоҳид Шаропов НДПИнинг спорт факультетини битирган, 4-БЎСМда устоз-мураббийлик қилиб, Навоий кон металлургия комбинатига қарашли кончилик коллежида ҳам фаолият кўрсатаётган фаол фуқароларимиздан бири.

Шу аснода фактларга мурожаат қиладиган бўлсак, Мирзоҳид 2005 йил декабрь ойида Япониянинг Токио шаҳрида бўлиб ўтган 27-жаҳон чемпионатида 60 килограмм вазнлилар беллашувида 1-марта, 2006 йил ноябрь ойида эса Англиянинг Манчестр шаҳрида бўлиб ўтган 28-жаҳон чемпионатида 2-марта жаҳон чемпиони бўлган эди. Ўтган 2008 йил 1-9 декабрь кунлари эса Канадада бўлиб ўтган 30-жаҳон чемпионатида яна шу тоифадаги "қўл кураши"нинг "Олтин юлдузи"-ни қўлга киритди. Учинчи бор амалдаги Жаҳон чемпиони бўлиб, Ўзбекистонимиз байроғини баланд кўтарди.

Дилдаги дардлар ёки "яхши одамлар кўп"

"Дўстлик байроғи" газетасининг 2006 йил 20 март сонида ҳамкасбимиз Холида Файзиеванинг қаҳрамонимиз ҳақида ёзган "Сийрати сувратидай гўзал" номли ширали мақоласи чоп этилган. Унда Мирзоҳид Шароповнинг болалик -ўсмирлиги хотираси бўлган қуйидаги жумлаларни ўқишимиз мумкин:

"Интернатдаги тартиб-қоида армиядагидан ҳеч ҳам қолишмасди. У ерда биз нафақат ўқиб-даволандик, балки ўзимизни мустақил хаётга тайёрладик. Ёшимиз улғайган сари қорнимиз овқатга тўймагач, косибчиликни ўрганиб, пул тўпладик. Ишлаб топилган ноннинг қадрини ўша ерда билганман".

Бундай ногиронлик билан кечган заҳматли болалик ва ўсмирликнинг поёнида қаҳрамонимиз билим олишни қишлоғидаги 9-мактабда давом эттирганди:

"Оддий кунларда дарсга бир амаллаб бориб келар эдим. Аммо ёғин-сочинли, қорли-қировли кунларда... "Бандасининг куни ҳеч кимга тушмасин", деган гапнинг ҳикматини ўшанда жуда-жуда ҳис қилганман. Болалигимда каникулга келганларимда велосипед ҳайдашни ўрганган эдим. Тўғриси, бу иш осон бўлган эмасди... Йиқилиб, қўлларим йиртилиб - тош зарралари кириб қолган ҳолатлар ҳам кўп бўлган. Отам қизғана-қизғана тиббиёт асбоблари билан уларни териб олган, жароҳатларимни даволаш учун куйиб-пишгандилару мени барибир бу уринишимдан қайтармаган эдилар. Минг шукур, охири, эпладим - велосипед ҳайдай бошладим. Айни мактабга бориб-келишимда эса отам олиб берган велосипеду ўша заҳматлар қўл келгани рост". **Бу гаплар унинг ўша кунлар ҳақидаги хотираларидан бир улуши.**

Мустақиллик нима берди, деб эмас, унинг неъматларига очиқ кўз билан қараб, "биз унинг учун нима иш қилдик" деб ўзимизга савол беришимиз керак. Мен ҳар гал не-не чет давлатларга бориб, "жанг"га кирганда, ана шу саволни ўз олдимга қўяман, орқамда онам-отам, фарзандларим, она Ўзбекистоним, Президентим борлигини ҳис қиламан, Яратганга юкунаман. Шунда Руҳим улғаяди, кучимга Куч қўшилади...

Бу гаплар Мирзоҳиднинг суҳбатимиз давомида айтган - юрагининг туб-тубидан чиққан рост сўзлари. Уни доимий тарзда безовта қилиб келаётган, кўнгил дардларига айланиб улгурган айрим мулоҳазалари ҳам бор. Мирзоҳид: "Она, "пандус" ҳақидаям ёзинг", дейди юраги шиддатга тўлиб.

Кейин биздан жавоб ҳам кутмай, "пандус" нималигини тушунтириб, шу асноданги муаммоларни бирма-бир санайверади.

"Эътибор қилганимсиз, кўчаларда юрган аравачаларни ногиронга. У кўприк қаерга бориши мумкин? Дорихона, магазинга, сартарошхона, ошиб борса, бирор бир ишни ҳал қилиш учун ҳокимиятга. Афсуски, шаҳар ҳокимлигидан бошлаб (кузатганим учун айтаяпман) аксарият савдо шохобчаларида кириш эшиги олдида ногиронлар аравачалари кириб-чиқиши учун 12 градусли бурчак остида йўлакча ясалмаган. Шу боис ё илоҳсиз қайтишади, ё кимгадир муҳтож бўлишади. Аслида, бу иш жуда кўп нарса талаб этмайди. Бир-икки қоп цемент керак, холос. Энг кўп талаб этиладигани эса эътибор, ногирон инсонларни тушуниш! Бино қурилишидан бошлаб, лойиҳа ишларидаёқ шу тадбирни жорий қилиш керак!"

«Матбуот тарқатувчи» Акциядорлик компанияси

2009 йил учун газеталар, журналлар ва китобларга обуна давом этаётганлигини маълум қилади.

Мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг миқёсли ислоҳотлар ва юртимизда кечаётган ижтимоий-сиёсий жараёнлар, Ватанимиз маънавий-маданий ҳаётидаги янгиланишлар ва воқеалар, хорижий мамлакатлар ҳаёти билан яқиндан ва мунтазам танишиб бораман десангиз вақтли матбуот нашрларига обуна бўлинг! Обуна «Матбуот тарқатувчи» АК ва «Ўзбекистон почтаси» ОАЖнинг барча бўлимларида чекланмаган миқдорда қабул қилинади.

Маълумот учун қуйидаги телефонларга мурожаат қилишингиз мумкин:

Тошкентда: 233-67-71, 233-67-98

Компания тизимидаги жамиятларнинг телефонлари:

ҚР Нукус (3612) 22-88-68	Самарқанд (3662) 34-22-53
Андижон (3742) 22-29-89	Сирдарё (3672) 25-47-70
Бухоро (3652) 25-47-49	Сурхондарё (3762) 27-49-03
Жиззах (3722) 22-40-01	Тошкент вил. (3712) 233-13-04
Қашқадарё (3752) 25-40-27	Фарғона (3732) 24-29-22
Навоий (4362) 23-26-86	Хоразм (3622) 26-63-75
Наманган (3692) 26-29-80	Компания бўлими 234-85-99

ЎГИТ

Кўзларинг кўрганда юрма кўрнамо,
Кўр эсанг, олгил қўлингга бир асо.

* * *

Тоғ деган акси садо бергай нуқул,
Сен жимиб қолганда жимжит қолгай ул.

Жалолиддин РУМИЙ

БИЛАСИЗМИ?

Хитойликлар кема рулини I асрдаёқ ихтиро қилишган экан. Европада эса XIII асрдан бошлаб кемалар рул орқали бошқарилган.

* * *

Чивинлар Тундра ботқоқлигининг ҳар юз гектаридан кунига 16 кг. азот, 9 кг. фосфор ва 6 кг. кальций олиб кетаркан.

* * *

Энг митти робот 1992 йили Японияда Sieko Epson компанияси томонидан лойиҳалаштирилган. Унинг узунлиги 1 см, оғирлиги эса атиги 1,5 гр. бўлган.

ТУРФА ОЛАМ

Номаълум жисм

Халқаро астрономлар гуруҳи коинотда номаълум жисмни аниқлашди. Мутахассислар бу жисмни улкан газ йиғиндисидан таркиб топган, дейишмоқда.

Аслида бундай жисмлар "Лайман-альфа булути" деб номланаркан. Бироқ, японияли астрономлар ушбу жисмни афсонавий қиролича номи билан, яъни "Химико" деб аташди. Гарчи маълумотлар энг замонавий телескоп ёрдамида олинган бўлса-да, номаълум объектнинг ёши ҳамда унинг баҳайбат ҳажми олимларни ҳанузгача ўйлантирмоқда. Ўтказилган тадқиқотлар хулосасига кўра, Химиконинг хажми Сомон йўли дискининг радиусига тенг бўлиб, унинг Ердан узоқликдаги масофаси 12,9 млрд. ёруғлик йилини ташкил этаркан.

Кўл тубидаги кема

Швециялик археологлар мамлакатдаги энг катта кўл тубидан қадимги викинглар кемасини топишди.

"Олдинги топилган викинглар кемаси фақат қуруқликда аниқланган эди. Илк бор кўл остидан топилган ушбу кемага қирғоқ қўриқчилари навбатдаги сувга шўнғишида тасодифан дуч келишган", — дейди археолог Роланд Петерсон. Тадқиқотчилар узунлиги 20 метр бўлган кема қолдиғи ва сув тубидан топилган бир қанча қадимги буюмларни экспертизага юборишган. Мутахассисларнинг таъкидлашича, топилмалар орасидаги камон ва қилич қадимги викинглар даврига тааллуқли экан.

Имкониятлар янада кенгаймоқда

Кундан-кунга ихтиро қилинаётган янги роботлар имконияти янада кенгаймоқда. Немис ихтирочиси томонидан яратилган ACE номли робот бунга мисол бўла олади.

Бир қарашда қўпол кўринган ушбу робот йўл харитаси ва GPS тизими йўқлигига қарамай Мюнхень технология университетидан Мариенплац марказий майдонига бора олган. У 5 соат мобайнида 1,5 км. масофани 38 нафар кишидан сўраб босиб ўтган. Айтишларича, одамлар роботга нотўғри йўналиш кўрсатишган. Энди мухандислар роботга ёлғон сўзни аниқлайдиган тизимни ўрнатишмоқчи.

Олимлар маслаҳати

ёки мураббо фойдалими?

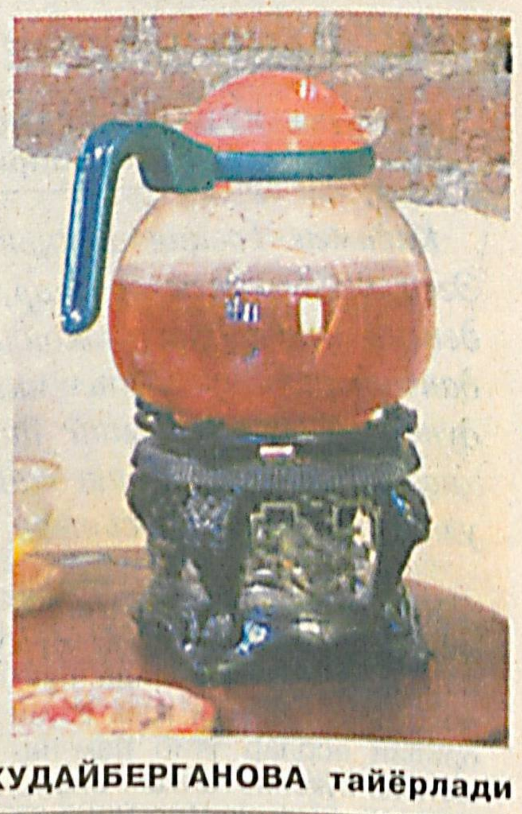

Россиялик биологлар организмни оғир металлардан тозалашда энг оддий усулни қўллашни, яъни мураббо, мевалар желеси ҳамда мармеладни доимий истеъмол қилишни тавсия этишмоқда. Тадқиқот хулосасига кўра, мураббо таркибидаги табиий пектин моддаси бошқа махсус дори ва қўлланмаларга нисбатан организмни яхши тозаларкан.

Наргиза ХУДАЙБЕРГАНОВА тайёрлади

Фуқаро Авезов Анвар Ҳабибуллаевичга тегишли 1998 йилнинг 15 майида Тошкент Темир йўл транспорти муҳандислари олийгоҳи томонидан берилган 220145 рақамли «Бухгалтерия ҳисоби, назорат ва хўжалик фаолиятининг таҳлили» мутахассислиги бўйича диплом ва 2007 йилнинг 20 июлида Тошкент Давлат Иқтисодиёт университети томонилан берилган 325775 рақамли «Банк иши» йўналиши бўйича бакалаврлик дипломи йўқолганлиги боис эътибордан соқит ҳисобланиб, бекор қилинсин.

VATAN TUYG'USI HAR NARSADAN USTUN
MILLIY TIKLANISH

МУАССИС: ЎЗБЕКИСТОН "МИЛЛИЙ ТИКЛАНИШ" ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ

ҲОМИЙ: «МАТБУОТ ТАРҚАТУВЧИ» АКЦИЯДОРЛИК КОМПАНИЯСИ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ

Ахтам ТУРСУНОВ, Аҳрор АҲМЕДОВ, Ғолибшер ЗИЯЕВ, Сувон НАЖБИДДИНОВ, Муҳаммаджон ҚУРОНОВ, Ражаб ЖУМАНИЁЗОВ, Ғафуржон МУҲАМЕДОВ, Улуғбек МУҲАММАДИЕВ, Шоира УМАРОВА, Рустам ҚОСИМОВ, Баҳодир ШАРОФОВ, Арслон ЭШМУРОДОВ

Бош муҳаррир: Жалолиддин САФОЕВ

Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаи-назаридан фарқланиши мумкин. Реклама ва эълонлардаги факт ва далиллар учун таҳририят жавобгарликни ўз бўйнига олмайди.

ТАҲРИРИЯТ МАНЗИЛИ: Тошкент-100000, Амир Темур кўчаси, 1-тор кўча, 2-уй

Газета ҳафтанинг чоршанба куни чиқади. Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан № 0223 рақами билан рўйхатдан ўтган. Буюртма — Г-523, Адади — 4196

Газета таҳририят компьютер марказида терилди ва саҳифаланди

ТЕЛЕФОНЛАР: (8-371) 234-87-74, 234-87-73, 234-86-41 ФАКС: (8-371) 234-69-55, 234-01-47

Ҳажми 4 босма табоқ офсет усулида босилди. Қоғоз бичими А-2

Саҳифаловчи: Акбар ШОДИЕВ
Навбатчи муҳаррир: Исмат ХУДОЁРОВ
Навбатчи: Дилноза ҲАЙИТОВА

«ШАРҚ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй

Босишга топшириш вақти — 21.00. Топширилди — 19.00.

7